Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...ай 1921 оной ...ин 21-нэ гарана | № 64 (14786 | 1978 оной мартын 17, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ЖЭЛ: танар, анаг үрэ, дэмсэ

...ЛАЛТА УЯЛГАЛНА

...лэй жэлнүүдтэ Яруунын аймагай «Комсо...кий» совхозой хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ хү...жахын продуктнуудые худалдаха, адууна...й ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй тоо толо...лошоруулха талаар нилээд ехэ амжалта ...а. Тиигэжэ ойн баярай жэлдэ дэлгэрhэн ...юзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр РСФСР-...нистрнүүдэй Советэй болон ВЦСПС-эй дамжуулын Улаан тугаар, Хүндэлэлэй дипломоор ...эхеэ шагнагдаа.

...яшаг КПСС-эй Буряадай обкомой түлөөлэг... Б. Павлов тус коллективтэ энэ туг барюулгайна. Нютагай олонхи хүдэлмэрилэгшэдэй ...далгатай митинг дээрэ РСФСР-эй Министр...й Советэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан ...бахадаа, совхозой коллективэй зүгhөө парт... секретарь Д. Б. Чимитов, ажахын директор ... Найданов, хоёрдохи отделениин үхэршэн ... Верещагина, нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ ... Дамбиев, токарь А. С. Белинский гэгшэд үгэ ...э, саашадаа үшөөл hайнаар хүдэлхэ, бүри ...жалта туйлаха байhан тухайгаа мэдүүлээ.

...тингын hүүлдэ совхозой коллектив арбадахи ... жэлэй гурбадахи жэлдэ габшагайгаар ажал...ө үсэбтэ даабаринуудаа ноябриин 7 хүрэтэр ...эхэ гэhэн социалис уялганууды баталан ...

Манай корр.

...ИН БҮРИhӨӨ—ХУРЬГА

БОЛЗОРhООНЬ УРИД

Манай барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд байрын гэрнүүдые, промышленна объектнүүдые түргэнөөр барижа, саг болзортонь ашаглалгада тушаахые ороддоно. 24 бригада хоорондоо социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталаад, хаба шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа байна. Барилгашаднай ойн баярай жэлдэ абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ hэн. 1977 ондо туйлаhан амжалтануудаа габшагай ажалай энэ жэлдэ арьбадаха гээшые гол шухала зорилгонуудайнгаа нэгэн гэжэ тооломо.

Коллективнай арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, габшагай ажалай жэлэй даабарие декабриин 25-да дүүргэжэ, бүхы объектнүүдые саг болзортонь эрхим щанартайгаар ашаглалгада тушааха гэhэн зорилго урдаа табинхай.

Барилга дээрэ хамаг юумэн тэгшэ hайнаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, заримдаа материал дуталдаха, хэрэгтэй машинануудтаа байха. Бэшэшье олон дутагдалнууд али олон дайралдадаг. Эдэ бүхы дутагдалнуудые хамтын хүсөөр усадхажа, үдэр бүриин даабари дүүргэхын тула хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргана гээшэ. Шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулагдана. Мүнөө 6 бригадын гэшүүд подрядна арга барилга хэнэ. Эдэ бригадануудай коллективүүд hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Барилгын материал арьбалагдана. Подрядна арга хэрэглэhэнэй ашаар манай хүдэлмэришэд үндэр бүтээсэ туйладаг болоо.

Мүнөө жэл хэхэ юумэнай тон ехэ. Байрын 12 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрануудые ашаглалгада оруулхабди. Таловкын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой цехүүд hэльбэн шэнэлэгдэхэ юм. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой дэргэдэ ехэ барилга хэгдэхэ юм. Эдэ бүхы объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаахын тула хүн бүхэнэй оролдолго шадабари хэрэгтэй. Манай коллективтэ дүршэл шадабаритай, бэрхэ хүдэлмэришэд олон ааб даа.

Энэ жэлэй түрүүшын хоёр hарын дүн гаргаад үзэхэдэ, яhала гэмгүй. Генподрядаар барилга хэхэ даабаряа 97 мянган түхэригөөр, өөрын хүсэ шадалаар барилга хэхэ даабаряа 24 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээбди. Коллективнай муу бэшээр жэлээ эхилбэ. Энээнhээ үшөөл hайнаар хүдэлжэ, габшагай ажалай жэлэй даабари болзорhооль урид дүүргэхын тула хаба шадалаа гаргахал болонобди.

В. ВИКТОРОВА,
барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын инженер.

ОРОЛДОСЫН АШААР

Хандагатайн леспромхозой мэдошодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ И. И. Самолетовой, Р. С. Гордеевэй, И. Е. Сафоновой, И. Е. Зубакинай хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадануудтүүрүүлжэ ябана.

Ажалай сагые гээнгүйгөөр, даажа абаhан техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг тула тус бригадынхид байгша оной хоёр hарынгаа түсэб болзорhооньь урид дүүргэhэн байна. Жэшээлхэдэ, Шэнэ-Элхиин модо бэлэдхэлгын пунктын Р. С. Гордеевэй хүтэлбэрилдэг бригада хоёр hарынгаа түсэб 147 процент дүүргээ. Мүн Октябрьскын модо бэлэдхэлгын пунктын И. И. Самолетовой хүтэлбэрилдэг бригада баhал hайнаар хүдэлжэ гараа. Энээхэн хугасаа соо эдэ дүрбэн бригада түсэбhөө гадуур 3090 кубометр модо бэлэдхэжэ, арадай ажахын хэрэглэмжэдэ эльгээhэн байна.

Н. ОРЛОВ.

«ИЗВЕСТИЯ» ГАЗЕТЭДЭ ОРДЕН БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев мартын 15-да Кремль соо «Известия» газетэдэ Октябриин Революциин орден барюулаа.

Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ, совет, ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэлгэдэ эдэниие элсүүлэн хабаадуулгада ехэ габьяатай бэйhанайнгаа түлөө газетэ Эхэ оронойнгоо энэ үндэр дээдын шагналда хүртэбэ.

Орден барюулха үедөө нүхэр Л. И. Брежнев үгэ хэлээ

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэ

Нүхэдүүд!

Аятай зохид даалгабари дүүргэжэ, «Известия» газетэдэ Октябриин Революциин орден барюулхынгаа урда тээ хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэт-йб.

«Известия» алдарта намтартай юм. Агууехэ Октябриин илаhан сагhаа хойшо газетэ социалис революцида, Совет засагай хэрэгтэ үнэн сэхээр алба хэнэ.

Эб hайрамдал тухай, Газар түхай Ленинэй декредүүд тэрэнэй хуудаhануудаа дээрэ толилогдоhон байгаа. Владимир Ильич Ленин газетыя саг үргэлжын автор, анхаралтай үншагша байгаа. Ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ, совет, ажахын ба соёлой байгуулалтын зорилгонуудые дүүргэлгэдэ эдэниие элсүүлгэдэ «Известиин» сэхэ хабаадалсалга түүхэтэ тэдэ үдэрнүүдпээ эхи абадаг.

«Известиин» нэрэ хүндэ, бүхы совет хэблэлдэ адли, нэн түрүүн гүнзэгы демократизмтай холбоотой. Манай хэблэл хадаа совет эрхэтэн бүхэндэ хүрэмэ бүгэдэ арадай үдэр бүриин трибуна мүн. Манай баяр баясхалан ба гомдолнууд, амжалтануудба дутуу дунданууд тухай, бидэнэй ажаhуудалда хабаатай бүхы юумэн тухай, hанал бодол, ажал хүдэлмэри тухай эндэ сэхэ хэлэгдэдэг. Тиимэhээ партийна ба гүрэнэй зургаануудай олон шухала шиидхэбэринүүд хэблэлдэ толилогдожо, баталагдан абтадаг, мүнөөшье абтажа байhаниинь мэдээжэ.

Үшөө нэгэ шухала юумэн тухай хэлэе. Совет хэблэл интернационализмын суртал hургаалнуудта, эб hайрамдалаг ба уласхоорондын харилсаанай суртал hургуулинуудта хэлбэришэгүй үнэн юм. Газар дэлхэйн алишье заха буланда ажаhуудаг арадай эрхэ сүлөөдэ аюул тохёолдуулагдахадань, хархис болон түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй зүришэхэдэнь, хүнэй эрхэнүүдэй хазагайруулагдахадань, тэрэ үнэн хэрэгые хамгаалжа хододоо бододог байгаа, мүнөөшье бодожо байhаар. Энэ нэрэ хүндэтэй хэрэг лэ. Дэлхэй дээрэ тэрээндэ тон анхаралтайгаар хандадаг.

Хүртэхэ ёhоороол хүртэhэн шагналаартнай «Известиин» орденто коллективые халуунаар амаршалнаб. Бүхы ажал хэрэгүүдтээ, үнэн зүб мэдээсэлые дары түрүгэн дэлгэрүүлгэдэ, манай ороной дотоодын болон гадаадын политикые нэбтэрүүлэн бэелүүлгэдэ большевик ёhоной абьяастай, дайшалхы ба залан сэхэ байлгада саашадаашье амжалтануудые туйлахыетнай «Известидэ», манай бүхы журналистнуудта хүсэнэб.

* * *

Сугларагшадай удаан үргэлжэлhэн альга ташалган доро нүхэр Л. И. Брежнев «Известия» газетын түлөөлэгшэдтэ Октябриин Революциин орден барюулаа.

Газетын ахамад редактор П. Ф. Алексеев ' харюугай үгэ соогоо иигэжэ хэлэбэ:

Октябриин Революциин орден бидэнэртэ барюулхадаа, манай газетэдэ, бүхы совет хэблэлдэ зорюулжа, мэлэ hаяхан Танай хэлэhэн hайн, халуун үгэнүүдэй түлөө «Известиин» коллективэй, газетын үншагшадай үмэнэhөө Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ, Танда хүндэтэ Леонид Ильич гүнзэгы талархалаа мэдүүлжэ, зүрхэ сэдьхэлhээ баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Бидэнэй хүдэлмэридэ, коммунис байгуулалтыя, ажалшадые үзэл сурталтайгаар хүмүүжүүлгын, Совет түрэн ба социалис демократиие бэхижүүлэн хүгжөөхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулгадаа үгтэhэн үндэр сэгнэлтэ известиинхидые баярлуулна.

«Известидэ», бүхы совет журналистнуудта анхарал оролдолго хандуулжа байhанайнай түлөө Центральна Комитедтэ ходоодоо баяр хүргэдэгбди.

СССР-эй Верховно Советэй ээлжээтэбэшэ сесси дээрэ хэhэн элидхэл соогоо, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй заседаниууд дээрэ хэлэhэн үгэнүүд дотороо Танай үгэhэн заабаринуудай үндэhөөр «Известиин» коллектив Танай хүтэлбэри доро зохёогдоhон, коммунизм байгуулагшадай манифест гэжэ дэлхэйн арадуудай нэрлэхэ ёhоороол нэрлэhэн шэнэ Конституциин дуримүүдые ойлгосотойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ зорилгоёо hайн ойлгоно гээд П. Ф. Алексеев тэмдэглээ Манай коллектив арадай депутадуудай Советэй дүй дүршэлые, үүсхэлые согсолоо дэлгэрүүлхэ, түрэнэй ажал ябуулгада хаа хаанагүй батадхагдажа байhан шэнэ юумэндэ туhалха, социалис демократиие саашадань хүгжөөн гүнзэгырүүлгэдэ нүлөөлхэ гэhэн зорилгоёо hайн ойлгоно.

Танhаа, Леонид Ильич, hурэлсан, үзэл сурталай талаар дайсадаа эсэшэ сусашагүйгоор элишэлхэ, социализм, коммунизм тухай, Советүүдэй орон тухай агууехэ үнэн үгые бүмбэрээг дэлхэйн бүхы заха буланнуудта саашадаашье хүргэхэ байнабди.

Партийна ба эрхэтэн ёhоной уялгаяа нимээр лэ ойлгонобди.

Известиинхид совет хэблэлэй партийна ёhо заншалнуудые саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлэн хүгжөөхэ, ажабайдалай сохидолые хододоо мэдэржэ байха гэжэ «Известиин» ахамад редактор КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе шагнал барюулалтын үедэ байлсаа

(ТАСС).

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Таба миллион шахуу ажалшад Россин Федерациин арадай хиналтын зургаануудта hунгагданхай. РСФСР-эй автономито республикануудай, хизаарнуудай ,областнуудай арадай хиналтын комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн мартын 15-да Москвада боложо, парти, правительствын Директивэнүүдые бэелүүлгэдэ эдэнэй ямар хубитаяа оруулжа байhан тухай, республикын урда табигдаhан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ үүргэеэ дээшэлүүлжэ байhан тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1977 он) Пленумэй, нүхэр Л. И. Брежневэй Пленум дээрэ хэлэhэн үгэ соохи шиидхэбэринүүдэй, 1978 ондо социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Бэшэгэй үндэhөөр арадай хиналтын зургаануудай үүсхэл эдэбхи болон ажал ябуулгые дээшэлүүлхэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ.

РСФСР-эй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ В. Ф. Коннов элидхэл хэбэ. hүүлэй үедэ арадай хинагшад ажал хэрэгые гүнзэгыгөөр шэнжэлдэг болоо гээд зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ.

Гансал үнэгэрhэн жэлдэ арадай хинагшад түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтые хинаха 186 мянган шалгалта үнэгэргэhэн, партийна, совет ба ажахын зургаануудта нүлөө ехэтэй туhаламжа үзүүлhэн байгаа.

(ТАСС).

...ПОРТАЖ ЭБТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭДЭ УРМАТАЙ

...озой түб Харгана ...оо баруун урагшаа ...ябахада, уданшьсгүй ...хушагдаhан нэлэнхы ...абшалангай тэг дун...дэрэгдэhэн байра бай...йн харагдаадхина.

...вай Кировэй нэрэм... совхозой дуршэлтэй ...онишодой нэгэн Дор...йдонович Чойдоновой ... байра гээшэ. Эндэ ... ерэхэдэмнай, хони...лөө тухагүй хүдэлжэ ...Хуйтэн жабарта шад ...н болошоhон хасар...луухан комсомол басаа...ма-Цырен Сампилова ...магай хажууда хони...алжа байба. Энэ басаа...рда жэлнүүдтэ тугал...о хүдэлхэдөө, яhала ...рэ дүн туйладаг гэжэ ...радаг hэн. Жэл бүри ... бүхэнэйнгоо шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 800—900 граммаар дээшэлүүлдэг бэлэй. Нима-Цырен Лхамажаповна Сампилова Сэлэнгын аймагай Советэй арадай депутадаар hунгагданхай.

Мүн эндэhээ тээ саанахана олон таhалгатай хашаа соогуур маараладан байhан хонидой дунда Валерий Хандажапов баhал сүлөө тухагүй хүдэлжэ, үбhэ hолоомо хобто кормушкада хэнэ.

— Би Чойдоповтоной отарада хоёрдохи жэлээ хүдэлнэб. Тэдэнэртэй ажаллахада урматай зон даа. Ажалша бэрхэ, абари зангааршье hайн айлайхи юм. hаяшаг би хүдөө ажахын техникум заочноор дүүргэжэ, агрономой мэргэжэлтэй болобоб. Хабарай тарилгын үедэ мэргэжэлээрээ хүдэлхэ зорилготойб, — гэжэ тэрэ мэдүүлнэ.

Агуу Октябриин 60 жэлэй ойн баярай жэлдэ эдэ хонишод зуун эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 95 хурьга абаад, хонин бүхэнhөө 3,2 килограмм нооhо хайшалжа шадаhан. Тиигэжэ ажахы соогоо эгээл hайн дүн туйлажа, социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараа бэлэй.

Арбадахи табан жэлэй гурбадахи — габшагай ажалай жэлдэ тэдэнэр хонин бүриhөө заабол хурьга түлжүүлхэ гол зорилго урдаа табяад ажаллана. Мүнөө хонидынь тобир таргануд, намарайнгаа хүсэ шадал алдаагүй. Энэнь нэн түрүүн намартаа hайнаар бэлшээжэ шадаhаанhаань болоно гээшэ.

— Бидэнэр гэр бүлөөрөө хонин ажалда хүдэлжэ эхилhээр 19 жэл болобобди. Мүнөө отарымнай эхэ хонид табадахяа хурьгалжа байна. Зундаа, намарай сагта хонидоо hайнаар бэлшээжэ, хүхэ ногооной хүшэ hайса эбхуулха, таргалуулха гэжэ оролдогшобди. Тиимэhээ нёдондо Бүхэн-голой эрьедэ, тунга hайн ногоондо бэлшээгээбди. Юундэб гэхэдэ, тэндэ шэмэтэй эдинсэ ногоотой голшье, хүдөөшье газар бии, – гэжэ ахалагша хонишоной намган, коммунист Валентина Самбуевна хөөрэнэ.

Зунай сагта Чойдоповтон хонидоо эгээл эртэ, үглөөнэй шүүдэртэй ногоон дээгүүр садатарнь бэлшээгээд, наранай халуунаар шаража эхилhэн хотонойнь гаааагуур ариг сэбэр, гуримтай гэжэ би хүрэhөөр ажаглабаб. Уужам hаруул залгалаа байшан гэртэй хорёо соонь үбhэ hолоомоной сомоонуудыг жэрылдэнэ.

Ахалагша хонишон Цыбикжап Базарович газаагуураа үдэр бүриин шухала ажалаа хэжэ байгаа бэлэй. Мэндээсэ хэлсээд, бага зэргэ хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүлээр ажал тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгыт гэжэ хандаа аабзаб даа.

— Арба гаран жэл соо би, минни hамган Цырен-Дулма Цыреновна колхозойнгоо хонидые харуулhалжа байнабди, — гэжэ Цыбикжап Базарович хөөрэнэ. — Үшөө манай ехэ басаган Димит хүдэлдэг. Мүнөө яhала дүршэлтэй боложо байна.

— hайн даа. Хэды хурьгатай болоо гээшэбта?

— Табан зуугаад хурьга абаад байнабди. 632 эхэ хонитойбди. Үшөө хурьгалха хонин олон. Мүнөө түрэжэл байна. Хурьгадаа hайнаар абаха, эдеэлүүлхэ ажалнай эгээл шухала болоод байна.

...Цыбикжап Базарович дуршэлтэй хонишон болонхой, арбадахи табан жэлые хамсыгаа шаман угтаа бэлэй. Хони харуулhалха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Зунай ааяма халуундашье, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэшье, үдэр hүнигүй хонишон хүн ходоодоол ажал дээрээ, хүндэхэн үүргээ дүүргэжэл ябадаг. Хүдэлмэриингөө «нюусые» мэдээд, ушарhан элдэб бэрхэшээлнүүдые эрэлхэгээр дабажа, Цыбикжап Базарович ехэхэн амжалта туйлаа. 1977 ондо Ц-Ж. Бадмаев зуун эхэ хонинhоо 110 хурьга абажа, аймагайнгаа хонишодой дунда үемписи болоо бэлэй. Мүнөө табан жэлэй гурбадахи габшагай жэлдэ баhал үндэр амжалта туйлаха гэжэ малшадай социалис мүрысөөндэ оролсоо юм.

— Түл яhала абтажа байна. Хонидой түрэлгын түлэг үедэ хүндэхэн даа. Одоо энэ үедэ шангаар хүдэлжэ, ажалайнгаа урда орохо ёhотой юм, — гэжэ хонишон хэлэнэ.

— Үбhэ тэжээлээр ямар байнат?

— Үбhэн бии даа. Зүгөөр нёдондо жэлдэ багашаг абтаа. Юундэб гэхэдэ, олоорнь байлгаа hаашни, эхэеэшье олохоёо болишохо. Энэ үймөөн соо зарим нэгэниинь эхэ хониндо мүргүүлхэдээшье торохогүй юм, — гэжэ Валентина Самбуевна хэлээд, нэгэ бага бодолгото болоhонойнгоо hүүлээрнь, хурьгашад тухайгаа омогорхон хөөрэбэ. — Нима-Цырен Валера хоёр ажалша бэрхэ залуушуул юм. Тэдэнэр ехэ туhа хүргэнэ.

Мүнөө хонишодой ажалда эгээл харюусалгатай саг ерэнхэй. Тэдэнэр абаhан хурьгадаа нэгэшье гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха зорилготой. Тиимэhээ тус коллектив абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр ажэлүүлхын тула бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн хүдэлжэ байна.

Д. МҮНКУЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хурьгашан Валерий Хандажапов.
2. Ахалагша хонишон Д. Ч. Чойдопов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

hАНАhАНДАА ХҮРЭХЭ

...э голые үнгэрөөд, үр...рдам харгыгаар хой...табилуулбабди. Харгы...ын таладань тарыа...ли, хада боорёор бэлэ... хонид, үхэрнүүд, нү...дэнь — hүнэй hаалиин ...аршоно. Энэ фермын ...таар үнгэрөөд, баруун ... годирхобди. Тэд саа...hөөг бургааhаар ху...hан Маарагта голой ...э «Победа» колхозой ...н Цыбикжап Базаро... Бадмаевай үбэлжөөн ...

...тай зохидоор түбхинэhэн хотонойнь гаааагуур ариг сэбэр, гуримтай гэжэ би хүрэhөөр ажаглабаб. Уужам hаруул залгалаа байшан гэртэй хорёо соонь үбhэ hолоомоной сомоонуудыг жэрылдэнэ.

Ахалагша хонишон Цыбикжап Базарович газаагуураа үдэр бүриин шухала ажалаа хэжэ байгаа бэлэй. Мэндээсэ хэлсээд, бага зэргэ хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүлээр ажал тухайгаа тобшо тэдыгээр хөөрэжэ үгыт гэжэ хандаа аабзаб даа.

— Арба гаран жэл соо би, минни hамган Цырен-Дулма Цыреновна колхозойнгоо хонидые харуулhалжа байнабди, — гэжэ Цыбикжап Базарович хөөрэнэ. — Үшөө манай ехэ басаган Димит хүдэлдэг. Мүнөө яhала дүршэлтэй боложо байна.

— hайн даа. Хэды хурьгатай болоо гээшэбта?

— Табан зуугаад хурьга абаад байнабди. 632 эхэ хонитойбди. Үшөө хурьгалха хонин олон. Мүнөө түрэжэл байна. Хурьгадаа hайнаар абаха, эдеэлүүлхэ ажалнай эгээл шухала болоод байна.

...Цыбикжап Базарович дуршэлтэй хонишон болонхой, арбадахи табан жэлые хамсыгаа шаман угтаа бэлэй. Хони харуулhалха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Зунай ааяма халуундашье, үбэлэй шэмэрүүн хүйтэндэшье, үдэр hүнигүй хонишон хүн ходоодоол ажал дээрээ, хүндэхэн үүргээ дүүргэжэл ябадаг. Хүдэлмэриингөө «нюусые» мэдээд, ушарhан элдэб бэрхэшээлнүүдые эрэлхэгээр дабажа, Цыбикжап Базарович ехэхэн амжалта туйлаа. 1977 ондо Ц-Ж. Бадмаев зуун эхэ хонинhоо 110 хурьга абажа, аймагайнгаа хонишодой дунда үемписи болоо бэлэй. Мүнөө табан жэлэй гурбадахи габшагай жэлдэ баhал үндэр амжалта туйлаха гэжэ малшадай социалис мүрысөөндэ оролсоо юм.

— Түл яhала абтажа байна. Хонидой түрэлгын түлэг үедэ хүндэхэн даа. Одоо энэ үедэ шангаар хүдэлжэ, ажалайнгаа урда орохо ёhотой юм, — гэжэ хонишон хэлэнэ.

— Үбhэ тэжээлээр ямар байнат?

— Үбhэн бии даа. Зүгөөр нёдондо жэлдэ багашаг абтаа. Юундэб гэхэдэ, сагаймнай уларил тиимэшэг байгаад, ногоон мүү ургаа hэн. Тиимэhээ бидэнэр хонидоо бүри hайнаар харуулhалха гэжэ шадалаараа hалирна гээшэбди, —гээд Цыбикжап Базарович энээбхилнэ.

Мүнөө үедэ Эгэтын-Адаг нютагай эрхим хонишон Цыбикжап Базарович Бадмаевай отарынхид айхабтар ехэ оролдолгын ашаар hайн үрэ дүн туйлажа, абаhан уялгаяа дүүргэжэ, hанаhанаа хүсөөхэеэ байна.

Б. ДАШИПЫЛОН,
хүдөө бэшэгшэ.

...ЗУУТАНАЙ ТОО ОЛОШОРНО

...жэлдэ зуун эхэ хо...нгүйнөө 95 хурьга түл...ой зорилготой Хамниин ...ой хонишод түл абал... тон харюусалгатай...ь бэлдэhэн.

... эндэ бүхы дээрээ ...ын хурьган абтаад, түл...жэ байна. Гэбэшье ...ын бүхы 5307 эхэ хо... хэдэн зуу гара... хурьгалха. Иигээд ерэхэдээ совхоз хонин бүриhөө хурьга абахаар хараална.

Ажахын дүрбэн хонишод зуутан бслонхой. Жэшээнь, ахалагша хонишон Георгий Галданович Базаровай отарада зуун хонин бүриhөө 103 хурьган түлжүүлэгдэжэ байна. Хонишод А. Санжанов, Ц-Д. Галданов, Р-Д. Лыгденов гэгшэд тус тустаа зуун хонин бүхэнhөө 100—102 хурьга абажа шадаа. hүрэг соонь хурьгалха хонид үшөө олон.

Совхозой хонид тобир таргануд, намарайнгаа хүшэ алдаагүй, үбhэ тэжээлээр хүсэд хүрэхөөр хангагданхай. Байрануудынь дулаан, сэбэр, хуурай.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

Захааминай аймаг.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ hУРАЛСАЛ

Үржадэр КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшан Улаан-Үдэ хотын пропагандистнарай ээлжээтэ семинар эмхидхэбэ. Энэ удаа хотын промышленна предприятинуудта, барилгын эмхинүүдтэ, дээдэ ба дунда hургуулинуудта, элдэб эмхи зургаануудта партийна hуралсалай дээдэ шатын теоретическэ семинарнуудые хүтэлбэрилэгшэд семинарта хабаадаhан байна.

Пропагандистнарай урда Буряадай хүдөө ажахын институдай КПСС-эй түүхын кафедрые даагша, доцент **Б. Н. Баторов** «КПСС — совет арадай эмхидхэлшэ ба политическэ хүтэлбэрилэгшэ мүн», партиин обкомой лектор **Ю. П. Болдонов** — «Пролетарска интернационализм хадаа дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нягта нэгдэлэй үндэhэ hуури», КПСС-эй обкомой лекторнүүдэй бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат **А. С. Серебряков** «Уласхоорондын түгшүүрилгэ байдал hуларуулха ба дэлхэйн революционно хүдэлөөн» гэhэн лекцинүүдые уншаhан байна.

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **Л. П. Табалаев** «КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1977 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан городской партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд» гэhэн лекци уншажа, семинарта хабаадагшадые hонирхуулба.

Тус семинар дээрэ партийна hуралсалай байгша жэлые эмхитэйгээр, аша үрэтэйгөөр түгэсхэхэ, яажа түгэсхэлэй хэшээлнүүд болон семинарнуудые үнгэргэхэ тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоо. Май hарада hуралсалай жэлэй түгэсхэлдэ хаа хаанагүй «КПСС — совет арадай эмхидхэлшэ ба политическэ хүтэлбэрилэгшэ» гэhэн темээр семинар үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Гэрэнэй hүүлээр пропагандистнар өөhэдынгөө дүй дүршэлөө андалдажа, ехэ hонирхолтой хөөрэлдөөн болоо. 15-дахи ГПТУ-гай партийна организациин теоретическэ семинар хүтэлбэрилэгшэ Т. Г. Банщикова, хүдөө ажахын техникумэй пропагандист С. Ж. Ламажапов, «Электромашина» заводой партийна организациин теоретическэ семинар хүтэлбэрилэгшэ А. И. Безбородов болон бусад ееhэдынгөө дүй дүршэл тухай hонирхолтогоор, олоной анхарал татамаар хөөрэжэ үгэбэд.

Манай корр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗАЛУУ КОММУНИСТНУУДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ— ОНСО АНХАРАЛ

«Партида абаха ба КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудые хүмүүжүүлхэ талаар Киргизэй партийна организациинуудай ябуулдаг худэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол һая байгуулагдаһан шэнэ партийна организациин залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ худэлмэридэнь аша туһа ехэтэй хүтэлбэри болоһон байна. Тэрэнэй үндэһөөр манай партком, партийна эхин организациинуудай ажал ябуулгаяа эрхилхэ гэжэ оролдолго гаргадаг юм.

Түбхын түрүүндэ ээнэ-дынгээ зэргые олон болгохо, улам бэхижүүлхэ асуудалда анхарал онсо хандуулагдаа. Партийна организациин хүтэлбэринхы, хүмүүжүүлхы үүргыень, удха шанарыень ойлгуулха эорилгоор бидэ партийнабэшэ эдэбхитэдэй хабаадалгатай нээмэл суглаа зарладаг болообди. Нимэ суглаанууд дээрэ «КПСС-эй гэшүүн байха ленинскэ ёһо гуримуудтухай», «Баригдажа байһан объектнүүдые болзор соонь ашаглалгада тушааха тэмсэлдэ коммунистнуудай оруулха хубита» гэхэ мэтын үндэһэн шухала асуудалнууд зүбшэгдэһэн байна. Гадна коммунист бригадирнуудай, участогуудай начальнигуудай, барилгын управленийн зарим хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнадаг, зүбшэн хэлсэдэг дүршэлтэйбди.

Жэшээнь, Агууехэ Октябрийн 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ талаар тоннельнэ 11-дэхи отрядай ябуулжа байһан худэлмэри тухай тус отрядай начальник С. А. Смирнов коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ тоосоо һэн. Тэрэшэлэн коммунистнуудай, комсомолшуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй үмэнэ һурган хүмүүжүүлэгшэ коммунистнууд Н. К. Синдол, В. Р. Толстоуховтой, Н. А. Еременкотой, В. И. Барт болон бусад ажал хэрэг тухайгаа хөөрэһэн байха юм.

Урда болоһон суглаанай үедэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудай, оруулһан дурадхалнуудай хэр дүүргэлтэ боложо байһан тушаа ходо мэдээсэжэ байдаг гурим манда муу лэ тогтонижоо. Нимэ байдал коммунистнуудайшье, партийнабэшэ эдэбхитэдэйшье хүсэл эрмэлзэлые улам эдэбхижүүлхэ арга олгоно гэжэ эндэ тэмдэглэлтэй.

Залуу түрүү худэлмэришэдые, комсомолшуудые партида орохыень бэлдэхэ худэлмэри ходо ябуулагдана. Ажабайдалай ехэ дүй дүршэлтэй, КПСС-эй үнинэй гэшүүдые энэ худэлмэридэ хабаадуулнаби. Тэдэнэр лэ майдамтай, коммунистын үндэр нэрэ зэргые дээрэ үргэн ябажа шадаха хүнүүдые олоной дундаһаа шэлэн олохо арга боломжотой ха юм.

Манай парткомой дэргэдэ залуу коммунистнуудай һургуули эмхидхэгдэнхэй. Тус һургуули залуу худэлмэришэдэй, комсомолшуудай, партийн зэргэдэ һая жэлсагшадай үзэл сурталайнгаа талаар хүмүүжэхэ, болбосорхо ябадалда ехэ туһа хүргэнэ гэжэ хэлэгдэхээр. Тус һургуулийда ябагшад партийна ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримуудай асуудалнууде, КПСС-эй Программа ба Устав шудална. Һуралсалай хэшээлнүүдые бэрхэ пропагандистнар, партийна эхин организациинуудай секретарьнар үнгэргэдэг гээшэ. Энэ худэлмэридэмнай КПСС-эй райкомой худэлмэрилэгшэд туһа хүргэдэг шуу.

Партида ороһон дарыдань лэ залуу коммунистнуудые нимэ һуралсалда хабаадуулжа эхилхэдэ ехэ һайн байһые манай бодото ажал ябуулга гэршэлжэ үгэнэ. Тэдэнэр нинтын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг, даалан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандадаг, сэдьхэл бодолготойгоор хүмүүжэнэ бшуу.

Эндэ нэгэ нимэ жэшээ дурдамаар. Тоннельнэ 12-дохи отрядай бригадир, залуу коммунист Ф. Ф. Мизевнин БАМ-ай Буряадай участок дээрэ 1974 оной май һараһаа худэлнэ. Тэрэ партийна суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдэ, СССР-эй шэнэ Конституци соо үйлэдбэрийн журам тон нариннаар сахиха, худэлмэрийн саг хиидэ гээхэ ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ тухай тон зүб бэшэгдэбэ гэжэ тэмдэглээ һэн. Манайшье отрядта энэ талаар дутагдалнууд бин. Зүгөөр эдэ дутуу дунда зүйлнүүд худэлмэришэдэй өөһэдынь гэмээр, мүн хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэхы шадабарийн һулаһаа ушарна гэжэ шүүмжэлээ. Жэшээнь, түмэр хэрэгсэлнүүдые алмаха, арьбалха гэжэ ороддоногүйбди, саһан доро хушагдашанхай хэбтэнэ. Мүнөө тэдэнние олохонь бэрхэтэй.

Энэ жэшээ хадаа залуу коммунистын хамтын хэрэгэй түлөө һанаагаа зобожо ябаһые, хүмүүжэлэйнь улам гүнзэгыржэ байһые гэршэлнэ бшуу. Тэрэнэй хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтые зүб гэжэ тоолохотобэ хамта, эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан шиндхэбэри суглаан абаха баатай болоо бэлэй.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партийна организациин хадаа залуу үетэндөө тон анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэй ажал хэрэгээр ходо һонирхожо байха гэжэ горитой оролдолго гаргана. Эдэ ха юм даа партийна организациин ерээдүйн халаан. Ушар нимэнэ залуушуулай дунда ябуулагдадаг худэлмэрийн байдал тухай асуудал парткомой, партбюро-нуудай заседани дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг болоһой. «Октябрийн 60 жэлэй ойе һайнлэрлэхэ үедэ» бодхоогдохо барилгануудта залуу коммунистнуудай болон комсомолшуудай хабаадалга тухай», «Залуушуудай һуудал байдал һайжаруулха хэмжээнүүд тухай», «Комсомол-залуушуудай коллективүүдые хүтэл бэрилхэ талаар ВЛКСМ-эй комитедэй ябуулдаг худэлмэри тухай», «Хоёрдохи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ комсомолшуудай болон залуушуудай оруулха хубита тухай», «Залуу үетэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлгын худэлмэрние һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэхэшэлэн асуудалнууд ганса үнгэрһэн жэлэй түршада зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Һурган хүмүүжүүлгэ дэлгэрүүлхэ, ажалда дуратайлаар, үхаан бодолоороо гүйсэд болбосоронги байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалнууд удэр бүриймнай анхарал доро байдаг юм. Энэ хэрэг имагтал участок болон халанай мастернуудай, начальнигуудай эдэбхитэй хаадалгатайгаар шиидхэгдэнэ. Эдэнэр лэ үйлэдбэри эмхидхэгшэд, залуушуудай дунда худалдаг харюусалгата хүнүүд болоно, хүмүүжүүлгын худэлмэри ябуулха уллгатай тушаалтад гээшэ.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгын Буряадай участок дээрэ худэлхөөр Эхэ ороноймнай нютаг бүхэнһөө шахуу комсомол үетэн ерэнхэй. Тэдэнние нэгэ бүлэ, бата бэхэ ажалша коллектив болгон нэгэдүүлхэ шухала. Энэ талаар бидэ нилээд ехэ худэлмэри хэһэн байнабди, саашадаашье хэгдэхэ зэргэтэй. Залуу коллективые эүбөөр байгуулгаһаа ехэ юумэн дулдыдаха байна бшуу. Тиимэнээ һургаг хүмүүжүүлэгшэ, хүтэлбэрилэгшэ залуу худэлмэришэдые дээдэ шатын гарай мэргэжэлтэ болгон хүмүүжүүлхэ гол уялгатай байһанинь элирнэ. «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управленидэ шадамар һурган хүмүүжүүлэгшэд ябала олон. Тэдэнэй тоодо 11-дэхи отрядһаа Ф. Х. Гафуровые, В. В. Прокушевые, О. А. Дитее, П. А. Четвериннине, 18-дахи отрядһаа А. В. Смирновые, В. В. Кожемякинние, 12-дохи отрядһаа Н. А. Еременкые, В. В. Птицынние, В. Р. Толстоуховые оруулжа болоно.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нинтэ политическэ худэлмэри, политическэ болон экономическа һуралсал горитой һууриэ эзэлдэг. Тиимэ байха ёһотойшье. Энэ асуудал парткомой удэр бүриин анхарал доро байдаг гэжэ хэлэхэ шухала.

Кандидатска стажай удха шанарые дээшэлүүлхэ тон шухала байһан туша КПСС-эй XXV съездын тэмдэглэһьень һананабди. КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абатагша бүхэн энэ саг соогоо ямар шэнжэ шанартай хүн байһанаа бодотоор харуулха эзргэтэй. Тиимэнээ кандидадаар абтаһан дарынь тэрээндэ партийна ямар нэгэн даабари үгэдэг байнабди. Тиихэдэ тэрэнэй эрдэм һургуулние, дадал шадабарние хараадаа абадаг байһамнай элитэ. Удаань залуу коммунистын партийна даабаряа хэр дүүргэжэ ябадагые ходо хинажа, туһалха саг тань туһалжа, дэмжэжэ байха гээшэ гол шухала зүйл гэжэ тоолодогбди.

Юрэдөө, залуу коммунистым ажал хэрэгээр ходо һонирхожо, тэрээн тушаа анхаралаа хандуулжа байхада, тэрэ хүн өөрынгөө бэлиг шадабарние, арга дүршэлые, оюун сэдьхэлээ элишэлэн харуулха, улам хатуужан хүмүүжэхэ, хамтын хэрэгэй түлөө үнэн сэдьхэлээрээ тэмсэгшэ, дутуу дунда юумэнүүдтэй эбсэшэгүй байха тэсэбэритэй хүн болжо шадаха байна.

Комсомол - залуушуулай коллективүүдэй һайн һайхан, эдэбхи үүсхэлтэ хэрэгые «БАМтоннельстрой» управленин хуби бүхэнэй парторганизаци халуунаар дэмжэдэг, тэдэнние улам дэлгэрүүлхэ, бүри олон эоннае хабаадуулха гэжэ хододоо оролдожо байдаг гээшэ. Жэшээнь, В. Богдановай бригада хадаа «Комсомолой орден бүхэндэ — габшагай хоёр һара зорюудха» гэһэн уяла гаргаа һэн. Тэрэ үүсхэлые БАМ-ай Буряадай участогай „залуу барилгашадай коллектив бүхэн халуунаар дэмжээ. Мүнөө манай комсомолшуудай болон залуушуул ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэгэдхэ удэр болотор дүрбэ һарын түсэб дүүргэхэ гэһэн тэмсэддэ хам оролсоноой, эршэ түгсөөр хүлэлжэ байна.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд хадаа партийна организациин залуу коммунистнуудаа хүмүүжүүлхэ, түрүүшүүлэ, партида абажа, зэргээ улам бэхижүүлхэ худэлмэридэ бүри гүнзэгыгөөр нүдөлхэ байһандань этигэнэбди.

Д. ВАСИЛЬЕВ,
«БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управленин парткомой секретарь.
Хойто-Байгалай аймаг.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ барилгануудаа

ШЭНЭ АЛХАМУУД

Бэрээн-Адаг, Горхоной зүүн бэедэ Үдэ тээшээ хойгууршаг бишыхан ород сэлеэн байгша һэн хаш. Харин горхоной хүүргээр баруун бэеынь гараадхихада ойн хүбөө хүрэтэр дэбшэ хооһон зурууд тала голоо үгсэн үргэлжэлхэ. Энээхэн зурууд тала хэрэгсээндэ һая болотор балай абтадаггүй, тэрэл янзааараа хэбтэгшэ бэлэй.

1973 оной намарай саг барагдаха тээшээ боложо баһа. Эдээхэн лэ тала дээрэ түрүүшын барилгашад ерэжэ, бульдозернууд газар онгилжо, эндэ тэндэ барилгын хэрэгсэлнүүд буужа эхилбэ. Онохой тосхондо түбхинэһэн «Бурпромстрой» нэгдэлэй нүүдэл оньһожоруулагдамал 174-дахи колоннын худэлмэришэд нигэжэ Загарайн бройлерно фабрика бариха ажалаа одоошье захалбэ гээшэ.

Түбэгтэйхэн барилга байшоо. Хэды удаарба, нобшорбошье, республика соо түрүүшынхеэ бодхоогдожо байһан энэ фабрикын түрүүшын эзлжээн үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада гүрэнэй комиссинин шиидхэбэреэр ашаглалгада тушаан абтаа. Энэ түрүүшын эзлжээн жэл соо миллион дальбараа дэгжээн томо болгохо арга шадалтайгаар түхеөрэгдэнхэй юм. Уданшьегүй шэнэ жэлэй гарахын урда үдэр хоёрдохи эзлжээнинь бүтэжэ, мүн лэ хүсэндөө оробо гэжэ тоолгдоо. Дальбараа дэгжээхэ арга боломжонь түрүүшынхидэ аб алли.

— Жэл соо 1,2 миллион тахяагай дальбараа дэгжээн бэежүүлхэ хүсэтэй гурбадахи эзлжээнэй барилга энэ жэлэй һүүл багаар дүүргэгдэжэ, ашаглагдажа эхилхэ ёһотой юм. Нигээд лэ байхадаа ерэхэ жэлдэ фабрика боложо шадаһай. Мүнөө үедэ фабрика үндэгэлхэ, наһаяа хүсэһэн 26 мянган тахяатай. Тиихэдэ хүгшэрһэн, муудаһан тахянуудые һэлгэхын тула үшөө 34 мянгаа бүри залуу тахянууд дэгжэжэ, бэеэ хүсэжэ байнхай. Өөрынгөө хэрэглэмжые мүн лэ хүсэд хангажа шадаха арга боломжотой инкубаторна станци эндэ хүдэлнэ.

Инкубаторһаа гараһан дальбараануудтусхай тэжээлгэ-шахалгын цехтэ абтажа, тахяашадта тушаагдана. Эгээ мүнөө 250 мянган дальбараа фабрикын цехүүдтэ дэгжээгдэжэ байнхай. Нимэ харууһанда табигдаһан дальбараа хоёр һара соо тэжээгдэхэдээ заатагүй 1,2 килограмм татаха болоод байха ёһотой юм хаш. Нимэ болохоложорь тэдэнние мяханай комбинадта тушаха бшуу.

Нигэжэ хооһон тала байһан газарта нимэ ехэ хүсэтэй тахяа үсхэбэрилхэ комплекс — фабрика бодхоогдожо, республика доторнай үшөө нэгэ шэнэ ажалша коллектив мүндэлбэ гээшэ. Тиихэтээ хамта эндэхи хүгшэрилэгшэд өөрынгөө хэшэ эхилһэн худэлмэрийн түрүүшын үрэ дүн бодотоор хаража захалаа. Даб дээрэ 250 шахуу хүн эндэ ажаллана. Хамаг юумэнэй гүйсөөд, хүсэд хүсэн соогоо фабрикын ороод байхада, хараалагдаһан хүсэндөө ороохо болоно, — гэжэ фабрикын директор Константин Иннокентьевич Белых хөөрөө һэн.

Фабрикын мүнөө үеын хэрэглэмжые үндэгөөр гүйсэд хангаха эхэ тахяануудтай энэ фабрика мянгаад худэлмэрилэгшэдтэй хүдөө ажахын томо предприяти болохо хараатай.

Шэнэ коллективэй тогтожо эхилхэтэй адли эндэ партийна, комсомолой, профсоюзай организациинууд, баррын гэрнүүдые ехэ гээгдэлдэ ороо... хэрэгтэ һомолгодоһо... гаа жэлһээ жэл... хэрэглэгдэнгүй. Үшөө нэгэ шухала... бии. Тэрэ хадаа ш... сэлхэ цех болоно. ... орёо түхеэрэлгэнүүд... нологи нариндтай ... байха янзатай. Га... бэшэ ааб даа, — ... стантин Иннокентьевич... лээ һэн.

Шэнэ түхэлэй ... тиин үйлэдбэрийн, ... риин ажахын бар... ачаг 40 гектар газ... ёһотой бшуу. Үшөө... худэлмэришэдэй ... һургуули, социал... һуудалай хэрэглэмж... галгын хэдэ хэдэн ... нууд...

Залуу предприяти... шүүд шэнэ жэлые — ... гай ажалай жэлые ... жол түгсөөр эхилэ... лективэй хүн бүхэн ... социалис мүрысөөнд... дана. Дээшэлүүлэг... циалис уялга абагш... Мүрысөөнэй гурим ... жатай зохидоор т... логдонхой. Фабрик... лективэй байгша онд... 12 мянган центнер ... рэндэ тушааха ла... байһан һаа, тэрэнээ ... ган центнерээр ... үшөө тиихэдэ табан ... үндэгэ (түсэбтэ даа... шье һаа) тушааха ... байһанаа мэдүүлээ. ... һая үндэһэжэжэ бай... лективтэ яһала ... циалис уялга боло... онсолон тэмдэглэлтэ...

Нигэжэл шэнэ к... ажалайнгаа түрүүш... муудые хэжэ эхилэ... алхамынь саашадаа ... гэдэг лэ гэхэһээ бэш... ямар үреэл байлтай...

Г. ЦЫРЕТО...

ЗУРАГУУД ДЭЭР... ВДНХ-гай бронзо м... хүртэһэн ахалагша ... шэ: Зоя Ивановна П... 2. Фабрикын шарай... С. БАЛДУЕВАЙ ф...

АВТОНОМИТО ОБЛАСТЬ, ОКРУГУУДТА

ЭДИР УРАН ЗУРААШАДАЙ БЭЛЭГ

Еврейн автономито областийн нинслэл Биробиджанай уран һайханай искусствын студийн эдир уран зураашад Зейскэ ГЭС-эй музейдэ 50 зураг бэлэглэбэ. «Эндэ плотина бодхоогдохо», «Хадануудые дүтэлүүлнэбди», «Бетоной түрүүшын завод», «Мэдэлдэ абтаһан Зея» гэһэн нэрэтэй зурагууд тэдэнэй дунда бин.

Үхибүүд Зейскэ ГЭС-эй барилгада ерэдэг байгаа. Тингэхэдээ тэдэнэр ГЭС-эй барилгашадтай уулзадаг, түрүүшүүлэй портредые зурадаг байһан юм. Германийн Демократическа Республикын Шведта хотодо болоһон улаасхооронды выставкэдэ Биробиджанай үхибүүдэй эрхим 32 зураг табигдаһан байгаа. Тэдэ зурагуудынь бултадаа нүүдэл выставкын фонддо оруулагданхай. Энэ выставкэ Польшын, Венгрийн, Болгарийн, Чехословакийн олон городуудта харуулагдаһан байна.

В. ПОЖИДАЕВ,
ТАСС-эй корр.

ЭВЕНКИЙН АНГАЙ АРЬАНАЙ ЦЕХ

Осковскын ангай фермын худэлмэрилэгшэд жэл бүри үнэгэнһээ 4—5 гүлгэ абадаг юм. Эвенкийн автономито округой ан үсхэбэрилдэг бусад ажахынуудта нимэ үрэ дүн түрүүшынхеэ туйлагдаһан байна.

Осковскын фермэ округ дотороо түрүүлэн — душэн жэлэй саада тээ эмхидхэгдэһэн юм. Тиихэдэ халтар хара үнэгэд Туруханскһаа нишэ асарагдаһан байгаа. Булга, халтар хара үнэгэ үсхэбэрилдэг фермэ мүнөө округой район бүхэндэ эмхидхэгдэнхэй. Москва шадарай, Карелийн ан үсхэбэрилэгшэд автономито округой мэргэжэлтэдтэ ехэ туһа хүргэнэ.

А. ЩИГЛЕНКО,
ТАСС-ай корр.

«АГААРАЙ АВТОБУС»

«Ороо һайн даа» гэжэ дуун урдынхида адли орошодой дунда мэдэжэ ёһоороо. Тингэбэшье тэдэнэр бүри найдаритай, түргэн, таатай зохид транспорттай — «агаарай автобустой» болоһой.

«Нарьяна ты» колхоз Ненецкэ автономито округ дотороо бултанһаа түрүүлэн оронуудаа эзлжээгээр адуулдаг болоһон юм. Урдань орошод гэр бүлөөрөө хөлын бэлшээридэ ошодог байһан һаа, мүнөө гансал эзлжээгэ бригадануд гарана. Хараалагдаһан болзортоо худэлһэн орошод гэр бүлэдээ ерэхэ аргатай болоихой.

Орошодой эзлжээгээр худэлдэг болоходо, авиаци тэдэнэрэ ехэ туһатай транспорт болобо. Орошодой эзлжээнэй һэлгэдэхэдэ, «МИ-4» вертолет агаарта гарана. 8 орошон эдеэ хоолоо, бусад хэрэгтэй юумэеэ, нохойгоо вертолёдто тээгээд, холын убэлжэлгэ тээшэ зорино. Эзлжээгээ дүүргэһэн орошод «агаарай автобусоор» нютагаа бусадаг байха юм.

В. ЖУКОВ,
ТАСС-ай корр.

ШЭНЭ ПРОГРАММААР

Усть-Ордын Буряадай округын 20 бүлэ байһан юм. Мүнөө тэдэнь 250 болотороо олошороо. Ойрын жэлнүүдтэ зүгынүүдэй бүлэ 400-да хүргэгдэхөөр харагдана. Зүгынүүдынь олон корпустой гэрхэнүүд соо байлгагдадаг. Тэдэнээ тракторай тусхай прицептэ ашаад, хэрэгтэй газартань абаашадаг юм. Мёд шахажа абаха тусгаар түхеэрэлгэтэй цех, мастерской эндэнь бин.

Удахагүй үбэлшье барагдажа, удаань үрэ жэмэстэ саада, сэсэг набшаар бүрхөөгдэхэ, таряалан, сабшалан дээгүүр ургамал ногооной сэсэглэжэ эхилхэ саг холо бэшэ болоо. Украинын, Узбекистанай, Киргизэй тусхай шэглэлтэй колхоз, совхозуудай, ажахынуудай хооронды хамжаанай нэгэдэлнүүдэй зүгын фермэнүүдтэ халуун ажалай хаһа орохонь.

ТАСС-ай корр.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЫ ТУЛА

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй ту... Хорийн леспромхозой ... лектив яһала амжалтата... бэелүүлээ. Модо бэлэ... түсэб 103,2 процент ... гэгдээ. Тиихэдэ түсэбэ... дуур 24 мянган куб... модон зөөгдөө. Модо ... хэлэй пунктнуудай ... Хуурайн, Тужинкын ко... тивүүд илангаяа һай... худэлжэ гараа.

Гэбэшье тус Леспро... 1977 онойнгоо модо бэ... хэ, зөөхэ түсэб дүүрг... үлэшөө. Энэ юун дэ... болооб гэхэдэ, нэн т... бүхы трактор, машина ... бусад техникэнь гүйсэд ... сэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. ... һон техникын дүүргэхэ ... дэлмэри гараар хэгдэнэ. ... ажалай журам муу. ... рүү дүй дүршэл үйлэдбэ... һуулаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Эдэ бүгэдые тус коле... вэй суглаан дээрэ зө... хэлсэжэ, гээгдэлһээ гар... тула юу хэхэ тухайгаа ... рэлдэнэн байна. Арб... табан жэлэй габшагай ... лай гурбадахи жэлдэ ... леспромхозой коллектив ... мянган кубометр модо... лэдхэжэ, зөөхэ даабаа... юм. Тиихэдэ энэ даа... haa гадуур 1500 куб... модо бэлэдхэхэ, ... кубометр модо ... до тээжэ ябуулха ... лис уялга абанхай. Э... рилгоёо дүүргэхэ арга б... жо дүүрэн бин.

Суглаан дээрэ үгэ ... шэд бултадаа дутуу ... нууд тухайгаа хэлэхэ ... бии байгаа арга бо... нуудаа һайнаар хэрэ... энэ жэлэйнгээ түсэбтэ ... бари дүүргэхэ байнаа... дүүлээ. Жэшээлхэдэ, Т... кын модо бэлэдхэлэй ... тын начальник Н. Л. ... лов нигэжэ хэлэбэ:

— Энэ жэлдэ мо... лэдхэхэ манай ... 20 мянган кубометрээ... мэдэгдээ. Тиибэшье эн... лэйнгээ түсэб дүүрг... Тэрэшэлэн тус ле... зой худэлмэришэдэй ... даабаринуудаа ... тула Зүүн-Хуурайн ... бэлэдхэлэй пунктда ... нэгэ шэнэ бригада ... дээ. Энэ бригадые ... шэлтэй бригадир Н. ... кин даажа абанхай.

В. СИВКО.

ЗҮГЫН АЖАХЫЕ ЯАЖА ЭРХИЛХЭБ?

Зүгынүүдые эсэхэ сусаха гэшэ мэдэдэггүй, айхабтар ажалша амитад гэжэ тон зүб нэрлэдэг. Ходол хулгөөтэй байдаг эдэ шумуулнуудай хүн зондо хүргэдэг аша туһань үнэхөөрөө сэгнэшэгүй ехэл даа. Эдэмнай гансашье амгатай, эмтэй домтой мёд суглуулжа үгэдэг бэшэ, мүн баһа ургамалнуудай сэсэгэй үрэ тараажа, ороохото тарианай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлнэ ха юм.

Тэдэ зүгынүүдэй үгэдэг аша туһыень бүри ехэ болгохо, тэрэнние гүйсэдөөр ашаглан абаха туша хүнүүл хэр оролдоно гээшэб? Үнэндөө, эндэ үшөө хэрэглэгдээгүй арга боломжо хизааргүй ехэ. Хэрбээ урдань об-тобхон лэ хүнүүд зүгы үсхэбэрилдэг байһан һаа, мүнөө энэмнай хүдөө ажахын үйлэдбэрийн нэгэ һалбаринь болоод байна ха юм. Гэбэшье экономистнуудай тооложо үзэнэ ёһоор харахада, манай орон дотор зүгын тоно (мёд) үгэдэг хээрын ургамалнуудай ургадаг газар айхабтар ехэ байна. Хэрбээ зүгынүүдые бүри олон болгоод, тэдэнние һайнаар хэрэглэжэ шадаа һаа, энэ газар дээрэһээ жилдээ хахад миллион тонно мёд суглуулжа абаха арга бин. Энэмнай мүнөө суглуулагдадаг мёдһоо аяар таба дахин ехэ болоно.

Нээрээл анхархаар лэ асуудал байна. Тезд хайшан гэжэ энэ ехэ арга боломжые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэб? Энэ һалбарние саашадаа промышленна аргаар эрхилдэг болохо гээшэ эгээл зүб, ёһотойл год хараа шугам болоно гэжэ дүй дүршэл харуулна.

Юуб гэхэдэ, мүнөө байһан жэжэхэн пасеканууда (тэдэнэй гэрхэнүүдынь) зүгынүүдые бариха түрүү технологи хэрэглэхэ, ажалай бүтээ дээшэлүүлхын аргагүй байна ха юм. Тиимэ жэжэ пасеканууд биратай продукци үгэнэгүй, мүнөөнэй томо ажахынуудай экономикодо өөдтэй туһа нэмэри оруулнагүй бшуу. Нигээд ерэхэдээ, зүгы үсхэбэрилдэг фермэнүүдые томодохо, ажахынуудхоорондын хамжаанай ехэ фермэнүүдые бин болгохо алхамуудай хэгдэжэ байнанинь һайшаалтай. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада зүгынүүдэй фермэнүүд һуургүй томодхогдожо, пасека бүхэндэ урдань 80 бүлэ зүгы байдаг һаа, тэдэнь 200 болотороо олошоруулагдаа.

Мёдой томо «фабрикануудые» бин болгоходо алишье талаараа ашагтай байһанинь үшөө нэгэ баримта элитээр харуулна. Зүгы үсхэбэрилдэ талаар тусхай мэргэжэлтэй болоһон совхозуудай жэжэхэн пасеканууда бусад ажахынуудта орходоо 20 дахин ехэ сэбэр олзо доход оруулна.

Зүгынүүдые шэнэ гуримаар үсхэбэрилхэдэ али тухай ашагтай байһание СССР-эй ВДНХ-да ороһон хүнүүд «Зүгы үсхэбэрилхэ тэсэ дээшэлүүлхын аргагүй тусхай мэргэжэлтэй ажахынуудые бин болгохо, ажахынуудхоорондын хамжаанууд эмхидхэхэдэ ашаг үрэ ехэтэй» гэһэн выставкэ дээрэһээ харагдаһан байха.

Эндэ түрүү ажахынуудай дүй дүршэл элеэр харуулагданхай. Красноярска хизаарай «Промысловик» колхоз сэбэр мёд абажа, гүрэндэ ехээр худалдаха тусхай мэргэжэлтэй болгогдонхой. Энэ ажахы дурбэн жэлэй саана бин болгогдоо юм. Енисейскэ районой ажахынуудай табан жэжэ пасеканууд нэгэдхэгдэжэ, тусхай колхоз бин болгогдоо. Хамтадхагдахаа урда тээ тэдэнь бултадаа жэл соо ороёдоол 500 центнер мёд үгэдэг байһан һаа, мүнөө энэ колхоз тэрээнһээ хоёр дахин ехэ продукци гүрэндөө үгэнэ. Мёд абалгада гаргагдадаг ажалайнь гаргаша урданайхиһаа гурба дахин бага болоо.

Ой тайга галартай эрхэ байдалда мёд бүри ехээр абадаг болохыя тула эндэхи зүгышэд түбхын түрүүн томо, һайн, шадалтай зүгынүүдые олон болгохо гэжэ оролдоно. Илангаяа үбэлхабарай үедэ тэдэндээ тэжээлэй һайн нөөсэ бэлдэжэ үгэдэг.

Хойто-Осетийн «Беканский» совхоз дээрэ хэлэгдэһэн ажахыда орходоо үйлэдбэриингөө талаар нэгэ бага ондоо шэглэлтэй юм. Эндэхид зүгынүүдые олон болгохо зорилготойгоор үсхэбэрилдэг шэглэлтэй. Арбаад жэлэй саада тээ нимэ тусхай мэргэжэлтэй болгогдохоо. Энэ ажахы зүгынүүдэй тоо 760 бүлэтэй байһан. Мүнөө эндэ зүгын 2630 бүлэ байлгагдана. Эдэнь жэл бүри үдэжэ, олон болжо, ашаг олзо оруулжа байдаг. Хэрбээ табан жэлэй эхиндэ тус ажахы 12,5 мянган эмэ зүгынүүдые ондоо колхоз, совхозуудта худалдаһан һаа, харин нёдондо тэрээнһээ гурба дахин олон зүгынүүдые бусад ажахынуудта үгөө.

Бүхы зүгынүүдынь ажахын түб һуурида үбэлжүүлэгдэдэг. Хабар болоходо фермээ хэдэн ондоо бүлэг болгон хубаарилжа, зүгын тоно үгэдэгургамалнуудтай газарнуудта абаашажа табидаг юм. Карпадай зүгынүүдые улам һайн болгохо тусхай селекционно худэлмэри эндэ үргэнөөр ябуулагдана.

Энэ совхоздо зүгышэдэй тусхай посёлок баригданхай Тэндэнь клуб, хүүгэдэй саад бин. Мүн оёдолой мастерской, столярна цех, кузница гэхэ мэтэ нэгэдэнхэй. Тэдэнь зүгы үсхэбэрилгэдэ ямаршье хабаагүй гэжэ абаһаар һанажа болохоор. Гэбэшье эдэнь үбэлэй, намарай сагта — мёд суглуулхагүй хаһада поселогой хүн зоние гүйсэд ажал худэлмэрэр хангаха арга олгоно бшуу.

Зүгы үсхэбэрилгын үшөө нэгэ шэглэлтэй — элдэб ургамалнуудай сэсэгэй үрэ тарааха шэглэлтэй дээрэ хэлэгдэнэ выставкэтэй танилсажа болохо байна. Волгоградска областийн Алексеевскэ районой «Искра» колхозой зүгын фермэ эгээл тиимэ гол зорилготойгоор эмхидхэгдэнхэй. Энэ фермые коммунист Д. Ф. Томахин хүтэлбэрилнэ. Ехэнхидээ халуун, хуурай уларилтай элдэхи нютагта хэдэ мянган гектар газарай наран сэсэгэй, гэршүүхын, эспарцет ургамалай сэсэгэй үрэ тараажа, ургасыень дээшэлүүлхэ зорилготойгоор эндэхид зүгынүүдые үсхэбэрилнэ.

Урдань эндэ ороёдоол зүгын 20 бүлэ байһан юм. Мүнөө тэдэнь 250 болотороо олошороо. Ойрын жэлнүүдтэ зүгынүүдэй бүлэ 400-да хүргэгдэхөөр харагдана. Зүгынүүдынь олон корпустой гэрхэнүүд соо байлгагдадаг. Тэдэнээ тракторай тусхай прицептэ ашаад, хэрэгтэй газартань абаашадаг юм. Мёд шахажа абаха тусгаар түхеэрэлгэтэй цех, мастерской эндэнь бин.

Удахагүй үбэлшье барагдажа, удаань үрэ жэмэстэ саада, сэсэг набшаар бүрхөөгдэхэ, таряалан, сабшалан дээгүүр ургамал ногооной сэсэглэжэ эхилхэ саг холо бэшэ болоо. Украинын, Узбекистанай, Киргизэй тусхай шэглэлтэй колхоз, совхозуудай, ажахынуудай хооронды хамжаанай нэгэдэлнүүдэй зүгын фермэнүүдтэ халуун ажалай хаһа орохонь.

ТАСС-ай корр.

Советдүүдэй хүүгэлмэри

...най сомоной Совет ...ын жэлэйнгээ дүнгүүдые ...аар үни болоо. Зүгөөр ...улһэн ажал хүдэлмэри, ...нхи зорилгонууд ту...ыгаар бодол толгойдом ...о. Энэн тухайгаа ху...ыгаар бэшэхэ гэжэ хү...ем.

...дүүдэй хүдэлмэриин ...ухала асуудалнууд, ...дөө, сесси дээрэ зүб...

...ҮГЭДЭН ДЭ ...АБААТАЙ

...олсэгдэдэг гэжэ хэ... Сессинүүд шэнэ ...атуцин ehoop саг соо...үнгэргэгдэдэг байна. ...ан болохоhоо 10 гаран ...урид үраал депута...та эльгээгдэдэг, харин ...ь ямар асуудалнуу...зүбшэгдэхэ, хэды саг ...олохо, үгэ хэлэхэ бай...тухайнь хэлэгдэдэг юм.

...сси дээрэ хэлсэхэ асуу...дые зүбөөр табиха, ...ойнгоо партком ба ...ентэй зүбшэхэ, тэдэ...лнуудаа баталха, ямар ...: абаха тухай ойл...о ехэ удха шанартай. ...«Восточные Саяны» ...ай 50 жэлэй бэлэд...тухай хэмжээ ябуул...дые баталан абаа бэ... Колхозой ойн бая...жэлдэ зорюулагдаhан ...дээрэ олон депутадууд, ...ай интеллигенци, үн...наhатай колхознигууд ...жа дурадхалаа оруул...юм. Жэшээлхэдэ, Гал...нютагта түрүүшын ...нарнуудта зорюулhан ...аалта хүшөө бодоо...радхал болоно. Энэнь ...дээрэ баталагдажа, ...дэhэн түрүүшын пли...гдаа бэлэй.

...дэйнгээ харьяата газар ...н тосхон hууринуудаа ...он түхэлтэй болгохо ...ада зон ехээр анха...хандуулжа, ехэхэн ...хэдэг байна. Мүн ...организацинууд: эхэ...дэй совет, үйлсын ко...депутадууд эдэбхи...хабаадаа. Тиигэжэ ...нигуудай 51 гэр шэ...заhагдажа, будагдаа, ...хорёо хашаа hэл...үйлсэнүүдтэ, пали...удта 2.000 гаран ...hуулгагдаа, колхозой ...шэнэ стадион бариг...ашаглалгада үгтөө. ...эй эдээлхэ шэнэ ...ниитын бани кол...түбтэ бариг дажа, ...алгада оруулагдаа.

Хойморой сельпогой магазинууд, участогай больница, хэлхеэ холбооной байшангууд шэнэдхэн hэльбэгдээ, шэрдэгдээ. Арба гаран километр ута харгы заhагдажа, «Хуурай-hубаг — Сагаан Нуур» гэhэн шэнэ маршрудаар автобус ябадаг болобо. Тэрэшэлэн Хойморой ехэхэн намаг газар хатаагдажа hайжаруулагдаhан байна.

Манай харьяата «Восточные Саяны» колхоз 1977 ондо hу haaha түсэбөө 103 процент, мяха — 100, ноoho — 116, ороoho тарыа 100 процент дүүргэhэн байна. Haалишан Петр Ильич Демин hу haaha түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Үнгэрhэн жэл үнеэн бүриhөө 3149 килограмм hу haажа, аймаг соогоо 2-дохи hуури ээзлэзд, ВДНХ-гай мүнгэн медальда ба үнэтэ шанда хүртэhэн намтартай. Эршэтэ ажалай иимэ hайн hайхан жэшээнүүд олон ааб даа. Гэбэшье дутуу данданууд яhала бии. Жэшээлхэдэ, тус колхоздо 70 гаран haалишад тоолгододог, теэд тэдэнэй, юрэдөол хахадhаа үсөөниинь үнеэн бүриhөө 2000 килограммhаа дээшэ hу haагаа. Сагаан эдеэнэй шанар муу, эсэстэнь ажахы ехэ гарзада ороно. Отделени бүхэндэ адли тэгшэ ургаса абтанагүй. Жэшээлхэдэ, Таалын отделени 1975 ондо га бүриhөө 20,2 центнер абаhан аад, 1977 ондо ороhдоо 16 центнер ороoho суглуулаа. Таhархайн отделени 1975 ондо 21 центнер ороoho гектарhаа абаhан аад, мүнөө жэл га бүриhөө ороидоо 7 центнер ургаса суглуулаа. Гансал Галбаин отделени жэл бүхэндэ тогтууритай ургаса хуряана. Үнгэрэгшэ жэл гектарhаа 19,6 центнер ороoho абтаба. Эдэ тоо, баримтануд юу харуулнаб гэхэдэ, агрономическа хүдэлмэриин колхоз соо үшөөл муу байhые гэршэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Бэшэгые колхознигууд hайшаан дэмжэжэ, ехэ зорилгонуудые хараалба. Мал бүхэнэй үрэндэ тушааха шэгнүүрые 350 килограммда хүргэхэ, үнеэн бүриhөө тугал, хонин бүриhөө хурьга абаха гэхэ мэтэ болоно. Нигэжэ продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха хэмжээнүүд фермэ ба отделени бүхэндэ хэлсэгдэжэ, колхозой хамтын суглаан дээрэ 1978 оной социалис уялга абтаhан байна. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэхэ гээшэмнай хүн бүхэнэй, бүгэдын уялга мүн.

Д. ЗАМБАЛОВ,
Түнхэнэй аймагай Толгойн сомоной Советдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

БАГШАНАРАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА VII СЪЕЗДЫЕ ҮГТУУЛАН

hАЙН ХЭШЭЭЛ—hУРГААЛАЙ ЭХИН

БУРЯАД арадай дунда үни холоhоо хэлсэдэг «Эрдэмдэ hураха хэшээлэй, эрэ болохо зоригой» гэжэ оньhон үгэ бии. Хэжэнгын дунда hургуулиин түрэлхи хэлэ, литературын багша Роза Базаровна Шойнжурова хара багаhаа тэрэ оньhон үгые дуулаhан, хожомынь багша болоод ябахадаа, тэрэнэй удхыэ гүнээгыгөөр ойлгожо абаhан байна. Тиимэhээл үхибүүдые хэшээлдэнь анхаралтайгаар хандуулха, тэдэниие эрхим hайнаар hургаха, зоригтойгоор хүмүүжүүлхын тула багша ехэхэн оролдолго гаргадаг.

Мүнөө үедэ hурагшадыэ эрдэмтэй, болбосоролтой, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ нилээдгүй ехэ харюусалгатай хэрэг болоод байhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

hурагша бүхэндэ уялгата арбан жэлэй гэхэ гү, али дунда эрдэм олгохо гэhэн зорилго табигданхай гэжэ мэдэнэбди. Энэ хэрэгтэ Роза Базаровнагай хэр зэргээр өөрынгөө хубитые оруулжа, үхибүүдые hургажа, болбосоруулжа байhан тухайнь энэ бэшэг соогоо тобшохоноор хөөрэхэ зорилготойб.

Нэгэдэхеэр, Р. Б. Шойнжурова багашуулда, hурагшадта зохидхоноор, дулааханаар, илдам зулгыгаар, эхэ мэтээр хандадаг юм. Тиимэhээнь hурагшад багшадаа дуратай, тэрэнэй хэлэhэн үгые, заа-hан hургаал заабариие hайнаар шагнажа, ойлгожо абахые оролдодог байна. Юуб гэхэдэ, Р. Б. Шойнжурова өөрөө олоной эхэ юм.

Хоёрдохёор, Роза Базаровна хэшээл бүхэндөө тон hайнаар, оролдосотойгоор бэлдэдэг. Ямар жэшээнүүдые, үзүүлбэринүүдые хэрэглэхээ hайса бодожо үзэдэг. Хэшээлэй бүхэниие олон янзаар, hонирхолтойгоор, үрэ дүн hайнтайгаар, hурагшадые ухаалдюулжа hургахаар үнгэргэдэг юм.

Р. Б. Шойнжурова hурагшадые алдуугүйгөөр бэшүүлжэ hургахын тула нэгэ хэды минутын туршада, хэшээлэй эхиндэ диктант бэшүүлдэг. Жэшээлхэдэ, **дэгэлэй хүбөө, бүдэй зүйдөөл, ехэ үймөөн, ботинкын үдөөри, үхэрэй мөөрөөн, хуурай түлеэн, шэрэар шэрдэбэ, шулуу шэдээ** г. м. (4-дэхи класста аялгануудай hубарилнуудые бэхижүүлхын тула нимэ диктант үнгэргөө hэн).

Гурбадахяар, багша болбол hурагшадай зохёохы хүдэлмэридэ тусхай анхарал табидаг. Мэдүүлэлнүүдые зохёолгожо, багахан зураглал, очерк, рассказ, статья бэшүүлжэ hургадаг байна.

Роза Базаровна түрэлхи хэлэ, литературын хэшээлдэ арадай аман зохёолнуудые олоор үгэхые оролдодог. Жэшээлхэдэ, **хүнhөө жэшээ абадаг, хүдэлмэриhөө дүршэл абадаг, хүбүүгээ hургажа, эсэгэ болодог юм, хүлhөө гаргажа, хүн болодог юм** гэхэ мэтэ. Эдэ оньhон хошоо үгэнүүдэй удхаар гусхай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэдэдэг.

Багша хадаа hурагшадта грамматикын ямар нэгэн дүрим ойлгуулхадаа, тэрэнээ өөрөө хэлэжэ үгэдэггүй, харин hурагшадаар **өөhэдөөрнь** дүрим гаргуулхые оролдодог. Энэнь тон зүб. Энэ дүршэл хэрэглэхэдэ, hурагшад ухаан бодолоо гүйлгэдэг, шэнэ юумэ бүхөөр хадуужа абадаг, hурагшад hуралсалдаа эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Жэшээнь, дүрбэдэхи класста аялгануудай hубарил, нугарал үзэхэдөө, hурагшадаар дүрим гаргуулаа. Зүбөөр дүрим зохёоhон hурагшадта сэгнэлтэ табигдаа. Тиихэдэнь үхибүүд бүришье урмашаа.

Хэнэйшье мэдэhээр, класс соohоо нэгэ хэды hурагшад hуралсалhаа гээгдэхээ hанадаг. Ушар тиимэhээ багша тэдээндэ тусхай анхарал хандуулжа, карточкаар ажаллуулдаг. Хэрбээ ямар нэгэн бэшэгэй дүримөөр алдуу гаргадаг hурагшын байгаа haa, тэрэндэ өөртэнь тусгаар даабари үгтэдэг. асуудалнууд табигдадаг байна.

Р. Б. Шойнжурова хэлэ, литературын хэшээлнүүдтэ зураглан харуулха хэрэгсэлнүүдые, үзүүлбэринүүдые, пластинкануудые, магнитофон гэхэ мэтые үргэнөөр хэрэглэдэг. Табадахи класста литературна уншалгын хэшээл тон hонирхолтойгоор үнгэргөө hэн. Багша болбол hурагшадые уран гоёор уншуулха hургана. Ж. Тумуновай «Арад зомни, тэмсэлдэ бодыш!» (1941 он) гэжэ шүлэг үзэхэдөө:

— Уран гоёор уншажа hурагты, сэзжэлдэгты. Удаадахи хэшээлдэ хэн hайнаар хэлэнэб, тэрэниие миндаhан дээрэ бэшэхэбди, — гэхэ юм. Удаадахи хэшээлдэ бултанhаа hайнаар Сангаев гэжэ hурагша шүлэг хэлэжэ, тэрэниие миндаhан дээрэ бэшээд, дахин шагнуулhан байна. Тиихэдэнь Сангаев хэлээ hэн:

— Би муугаар хэлээб, дахин hайнаар хэлэхэдэмни болохо гү?

Багша тэрэниинь зүбшөөгөө пэн. hурагшад миндаhан дээрэ бэшүүлхэ ехэ дуратай.

Хэжэнгын 1-дэхи hургуулида түрэлхи хэлэ, литературын кабинет яhала hайнаар түхеэрээтэй. Энэ hургуулида Р. Б. Шойнжурова Р. Я. Тужинова хоёр түрэлхи хэлэ, литература заадаг юм. Кабинедтэнь ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдана. Багшанараи ударидалга доро hурагшад зохёохы шанартай хүдэлмэриинүүдые хэжэ hурана. hурагшад иимэнүүд альбомуудые бэлдээ: «Аймагай түрүүшүүл» «Байгал далай». «Эрхим багшанар», «Москва — манай зүрхэн», «Совет арадаи агуухэ Иралта». Мүн ханын газетэ, фотомонтаж планшет гэхэ мэтэ гаргагдажа байдаг юм.

Ахамад классай hурагшад уран зохёолшодой ажабайдал, зохёохы ажал ябуулга тухайнь литературна шүүмжэлэлгын статьянуудые бэшэдэг. Жэшээлхэдэ, Ц. Н. Номтоев, Н. Г. Балданов, Ц. Г. Шагжин, Ц. Дон, Ч-Р. Намжилов, Б. М. Мэргонов, Н. Г. Дамдинов, Ц-Д. Д. Дондокова тухай ехэ зохидхоноор бэшэhэн статьянуудолон. Н. Цыдыпов гэжэ hурагша Н. Г. **Дамдиновай** зохёолнууд тухай нигэжэ бэшэнэ гэбэл: **«Эсэгын нэрэ» гэжэ зохёол соогоо совет арадаинга урда партиин табиhан шэнэ үеын шэнэ зорилгонуудые уран зохёолшо зүбөөр ойлгожо, өөрынтөө творческо ажалай идейнэ удхые тодорхойлоо...»**

Энэ hургуулида литературна кружок hайнаар хүдэлдэг. Кружогой гэшүүд шүлэг, дуу, статья, очерк, зураглал бэшэжэ hурадаг.

1977 оной декабрь соо КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй баталhан hургуули тухай тогтоолые Хэжэнгын 1-дэхи дунда hургуулиин багшанар гүнэзгыгөөр шэнжэлэн үзөөд, зохисотой тобшолол хэзэ юм. Тэрэ тоодо Р. Б. Шойнжурова ургажа ябаа үетэниие хайшан гээд hайнаар hургахаб. хүмүүжүүлхэ гэжэ бодомжолон хүдэлмэриингөө онол аргые олон янзын болгохо гэжэ оролдоно. Илангаяа классhаа гадуур хүдэлмэридэ горитой анхарал хандуулна.

Үншагшадай конференци, уран зохёолой үдэшэнүүд, уран зохёолшодтой болон артистнартай уулзалгануу hайнаар хэгдэhэн хэшээлнүүдтэй хамтархадаа, эдир үетэниие түрэлхи хэлэндээ, литературадаа дуратайгаар хүмүүжүүлнэ.

Б. БАТОЕВ,
педагогическа эрдэмэй кандидат.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ШЭНЭ ЭНЕРГОБЛОК ТУШААГДАБА

ВАРШАВА. 200 мянган киловатт хүсэтэй шэнэ энергоблогые ашаглалгада оруулhанай ашаар Силезиин «Рыбник» гэжэ теплоэлектростанциин хүсэн 1 миллион киловатт болобо. Энэ станци үргэдхэгдэжэ үргэлжэлhөөр. Байгша ондо гурбан иимэ турбоагрегадай эндэ хабсаргагдахада, «Рыбнигэй» хүсэн түсэбөөр хараалагдаhан 1.600 мянган киловатт болохо.

ОРОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ НЭГЭН

СОФИ. «Рудничыр» газетын түрүүшын номерой гарahаар 70 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ хадаа капитализмын, фашизмын урдahаа эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй түрүү зэргэдэ байhан, броной түрүүшын газетэнүүдэй нэгэн юм. Эндэ социалис революциин илаhанай hүүлээр «Рудничыр» социалис нэдхэлгэнүүдэй түлөө, БКП-гэй шиидхэбэринүүдые бэсэлүүлхын түлөө тэмсэхэдэнь шахтёрнуудай найдамтай туhалагша болоо. Мүнөө энэ газетэ шахтёрнуудай, металлургнуудай ба энергетигүүдэй профсоюзай ЦК-гай түбэй орган болонхой.

ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ hАИНДЭР

БЕРЛИН. Эндэхи худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдынгөө hайндэрые ехэ туйлалгануудтайгаар тэмдэглэжэ байна. Мүнөө республика дотор элдэб хэмжээтэй, мэргэжэл шэглэлтэй худалдаа наймаанай түбүүд олон. 1977 ондо урда жэлэйхиhээ 4 миллиард шахуу маркаар дээшэ мүнгэнэй эд бараан худалдагдаа. Ороной хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, эд бараагаар хангаха хэрэгтэ ГДР-эй худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй туйлаhан амжалтанууд СЕПГ-гэй ЦК-гай hайндэрэй амаршалга дотор тэмдэглэгдэнэ.

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ҮДЭР

БУХАРЕСТ. Румынийн ажалшад түмэр замшадай үдэрые тэмдэглэнэ. Социалис байгуулалтыя үедэ республикин булад харгынуудыг хүнидахаар ажалшэ болотороо хубиланхай. Бүхы түмэр замуудай 15 үлүүтэй процентинь электрижүүлэгдөө, ябасань түргэдхэгдөө, ашаанай поезднуудай шэгнүүр нэмээ, эөөгдэдэг ашаанай тоо хэмжээн ехэ болоо. Румынийн түмэр замшад республикынгаа транспортын энэ шухала hалбариие хүгжөөхэ, шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ зохихы хубитаяа оруулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Асеноград хотын хажуудахи Димитр Благоевой нэрэмжэтэ аграрно-промышленна комплексдо ерэhэн совет «Нива» комбайнууд хабсаргагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

МЭРГЭЖЭЛЭЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Загаhа хамгаалха албанай хүдэлмэрилэгшэдэй урда загаhа олзоборилгын гурим, дүримүүд болон хуулинуудые сахиха, хулгайгаар загаhа барилгатай тэмсэхэ гэхэ мэтэ шухала зорилгонууд табяатай юм. Гэхэтэй хамта тэдэнэр загаhа үсхэбэрилгын асуудалнуудые, уhан сөөрэмэй санитарна байдалые, ажал тухай хуулинуудые мэдэхэ ёhотой байна бшуу.

Эдэ бүгэдые хараада абаа, «Байкалрыбвод» управлени загаhа хамгаалагшадай эгээн сүлөөтэй үедэ— үбэлдөө нэгэ hарын курсануудые эмхидхэнэ. Загаhа хамгаалдаг албанай инспекторнууд болон энэ албанай бусадшье хүдэлмэрилэгшэд hарын турша соо эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Тиихэдэ «Енисейрыбвод», «Якутрыбвод» управлениин 15 хүн мүн манай эндэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэсээ ерэдэг.

«Байкалрыбвод» управлениин мэргэжэлтэд, Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд, партийна ба совет хүдэлмэрилэгшэд эдэ курсануудай хэшээлнүүдые үнгэргэнэ. Тэрэшэлэн курсануудта hуралсагшад практическа хэшээлнүүдэй үедэ Улаан-Удын заводууд болон фабрикануудай уhа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдтэй, тус управлениин ихтиологическа экспедициин лабораториинуудай хүдэлмэритэй танилсана.

А. МАГДАЖИНОВА.

hУРАЛСАЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

Граждан обороные саашадань хүгжөөлгэ гүрэн түрын удха шанартай хэрэг мүн. Тиимэhээ республика доторнай граждан обороныи хүдэлмэриие hайжаруулха талаар эмхидхэлэй схэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Жэшээлхэдэ, Улаан-Удын почтамтын коллективэй хүдэлмэрилэгшэдые бэеэ хамгаалжа hураха талаар хэзээдэшье бэлэн байхаар байра байдалынь түхеэрэгдэнхэй. Мүн эндэнь шухала хэрэгтэй хэрэгсэлнүүд асарагдана, бэлдэгдэнэ, тусхай hуралсал үнгэргэгдэнэ.

В. Т. Тербесевагай хүтэлбэрилдэг санитарна постын гэшүүд Советскэ районой санпостнуудай дунда үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, түрүү hуури эзэлhэн байна. Почтамтда граждан обороныи хүдэлмэриие Э. Т. Кубальская эрхилдэг юм. Тэрэ hуралсалай хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинадаг, хэшээлнүүдтэ хабаадахадаа, өөрынгөө hанамжа, дурадхал оруулдаг. Мүн хэлхеэ холбооной республиканска управлениин түлөөлэгшэд ерэжэ, хэшээлнүүд дээрэ hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

Гадна түймэр сарагшадаи дунда hаяхан мүрысөөн үнгэргэгдоо. И. Тараканов-скиин хүтэлбэри доро саг соонь түймэр сараhан бүлэг хүдэлмэрилэгшэд жюрин зүгhөө эрхим сэгнэлтэдэ хүртэбэ. «Галай аюулда ороhон» хүнүүдые абарха талаар шударгы бэрхэ байhанаа харуулhан хүнүүд мүн лэ hайшаалда хүртэбэ. Санитарканууд И. Посельская, Е. Семенова гэгшэд «усалда орогшодто» түрүүшын туhалэмжа үзүүлжэ шадаа.

Мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, хэлхеэ холбооной республиканска управлениин начальник В. Р. Очиров почтамтын коллективтэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Б. СОТНИЧ.

...ни Сибириин соёлой институт дүүр... Людмила Бильдуева Түнхэнэй ай... түб — Хэрэн тосхоной библио... хүдэлмэрилнэ. Тус библиотекын ...эриие hайжаруулха хэрэгтэ тэрэ ...ааа hяала оруулаа. Хүдэлмэрилэгшэд нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхээд, малшад, таряашадта ошодог заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай библиотекые даагша Л. Бильдуева ажалдаа.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

...АНИ БАРИСААНАЙ, ...Б НАЙРАМДА ЛАЙ ...АТАР ЗУГАА

СССР-эй Арадай хатарай гүрэнэй академическэ ан...мбль Япон ороидо гурбадахяа гастрольдо ошобо. ...ртын 12 то Иокогамада түрүүшынгээ наада харуу...ан. Бүхы дээрэ ороной 17 городто 22 концерт ха...улха юм

Ансамблиис анхан бии болгоhон, тэрэнэй уран hай...ай хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой, Ле...инскэ болон Гүрэнэй гурбан шангуудай лауреат, ...ССР-эй арадай артист Игорь Моисеевтэй АПН-эй ...рреспондент Наталья ПОЛЯКОВА уулзажа, хоёр ...удалда харюусахыень гуйhан байгаа.

Ансамблиин зохёохы ...ябуулгын зам тухай ...ка үгыт?

СССР-эй арадай хата... ансамбль 1937 оной ...алиин 10-да анхан бии ...гдоhон юм. Манай оро...арадуудай хатар наада... фольклорно зүйлнүүдые ...ухэ, hэрэгээхэ гэhэн зо...то табиhан байгаабди. ...үүшын концертын про...ада долоон хатар оро...н. Ородой «Полянка», ...ин «Лекури», аджар ...ууми», украин «Метели», белорус «Лявониха» гэ... хатаркуд бэлэй. Тэдэ... ансамблиин репертуар...нүүдые болотор ябалсадаг. ...хатарнуудыемнай япон ...ашад түрүүн — 1959, ...ононуудта болоhон гаст...ии үедэ хараhан байгаа. ...ааа-байн репертуарнай ...ааа» СССР-эй арадуу... хатарнууд бүри олоор нэмэжэ эхилээ. Дүшөөд жэлэй туршада ансамбль манай ороной союзна болон автономито бүхы республиканууда наадала харуулаа. Мүнөө республика бүхэнэй хатар манай репертуарта ородог юм. Хилын саагуур гастрольдо ябаhанайнгаа hүүлээр дэлхэйн бусад арадуудай хатарнуудые репертуартаа оруулдагбди. Хатар наадандамнай жараад үндэhэ яhатанай искусствые хаража болохоор юм. Ансамблиин репертуарта 300 гаран хатар ородог, тэдэнэй 50-ниинь хилын саанаhаа асарагдаа.

Чайковскиин, Бородинай, Римский-Корсаковой хүгжэмөөр табигдаhан хореографическа томо найруулгануудта ходо хандадаг болонхойбди. Жэшээнь, «Половецкэ плясканууде». ородой, молдаван хатарнуудай ехэ сюитэнүүдые, «Дэлхэйн оронуудаар» гэhэн сюитые нэрлэжэ боломоор.

Бии болоhон сагhаа хойшо ансамбль 10 мянга шахуу концерт харуулаа. Кино болон телевизор харагшадые оруулаад, жэшээлэн хэлэбэл, СССР-тэ болон дэлхэйн 52 оронуудта 420 миллион хүн бидэнэй наада хараhан байха.

Мүнөө үедэ 150 хүн манай ансамбльда хүдэлнэ. Манда өөрын оркестр, өөрын hургуули-студи бии.

— Мүнөө ошоходоо, япон харагшадта юу харуулхабта?

Ансамблиин 125 артистнар Япон ошохо. Урдань тэндэ харуулагдаагүй программа бидэ абаашахабди. Тэрэмнай «Хатарта зориhон харгы» гэжэ нэрэтэй. Ансамбльда хабаадагшадайтнай олонхидой шадабари уран гоё, үян нугархай байна, яагаад тиимэ амжалта туйланабта гэжэ манhаа ходо асуудаг юм. Тэрэ асуудалда харюусахын тула хатаршад ёhотой мастер болотороо ямар орёо зам дабажа гарадаг бэ гэжэ билэ харуулхаяа бодообди. «Хатарта зориhон харгы» гэhэн программа соо hуралсалай класс байха, hорилгын элдэб зүйлнүүдые техническэ талаарнь орёо болго болгоhоор, үүн удха оруулан, уран шадабари мүндэлөөд, хатар зохёогдодог гэжэ харуулагдаха зэргэтэй. Тиигэжэ зохёохы ажалайнгаа хамаг нюусые япон харагшадта элирүүлжэ үгэхэ болоноби.

(АПН).

ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ

ШУХАЛА УДХАТАЙ АСУУДАЛ

НЬЮ-ЙОРК. Бүхы оронуудай арадууд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлажа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар амжалта туйлаха эрилтэ табина. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлахын тула ООН-ой тусхай комитедэй эндэ үнгэргэгдэhэн заседани энэнэ тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. Буу зэбсэг бүтээн гаргалгые болоулхын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүд хүсэ шадалаа гамнахагүй юм гэжэ Советскэ Союзай ба бусад социалис оронуудай түлөөлэгшэд үгэнүүдые хэлэхэдээ тэмдэглээ. СССР болон эб найрамдалда дуратай бусад оронуудай тэрэниие зарлаха тухай дурадхал оруулhан, олон гүрэнүүдэй зүгhөө үргэлөөр дэмжэгдэhэн буу зэбсэгүүдые хуряалгын бүхэдэлхэйн конференци энэ эгээл шухала, эгээл хойшолуулагдашагүй зорилгые шиидхэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулха байна гэжэ эдэнэр онсолон заа-hан байна.

Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар бүхэдэлхэйн конференциие зарлаха тухай асуудал дэлхэй дээрэ буу зэбсэг бүтээн гаргалгые үргэлхэжэ, шахардуу байдал hуларуулхые буруушаажа, уласхоорондын байдалые түгшүүрилтэй болгохо гэhэн hэдэлгэнүүдтэй дашарамдуулан, онсо шухала удха шанартай байна гээд Польшоhоо ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Г. Ярошек мэдүүлээ.

БУУ ЗЭБСЭГ БҮТЭЭЛГЫЕ БОЛЮУЛХА

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференцидэ бэлдэхэ ООН-ой тусхай комитет мартын 13-да хүдэлмэреэ Нью-Йоркдо hэргээбэ. Комитедэй гэшүүн 40 гүрэнэй, тэрэ тоодо хэдэн социалис оронуудай түлөөлэгшэд тэрэнэй заседанида хабаадана. Буу зэбсэгүүдые оутэн гарталгые болюулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха талаар ехэ оролдолго гаргажа байдаг Советскэ Союз болон эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүд оо... зэбсэгүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференци зарлаха hанал бодол оруулаа hэн. Эдэ оронуудай панамжаар, бүхэдэлхэйн конференци эдэ асуудалнуудаар тодорхой, аша үрэ ехэтэй хэмжээнүүдые абажа шадаха байна.

ТУhАЛАМЖА ЭРИhЭЭР

ВАШИНГТОН. Израилиин обороныи министр ... Америкыи нинслэл хотодо ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ дүүргөөэ. Энэнь Израилиин премьер-министр Бегинэй нишэ ерэхын урда тээхи өөрсэ янзын «тагнуул» болоно.

Вейцман США-гай президент Дж. Картертай уулзажа хөөрэлдөө. Сагаан байшангай коммюнике дотор тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, Израиль тушаа США-гай абаhан үялганууд Дүтын Зүүн зүгтэ бэелүүлэгдэдэг американ-политикын гол зүйл болоно гэжэ президент Тель-Авиваи түлөөлэгшэдтэ наидуулба. 1 миллиард долларой сэрэгэй туhаламжа Израильда үзүүлхэ тухай шиидхэбэриие hайшаанаб гэжэ президент тэмдэглээ. Энээнэй хахадынь бусаалтагүйгөөр үгтэхэ байна. Тиихэдэ 785 миллион доллар «аюулгүй байдалаа хангаха талаар туhаламжа» болгогдон үгтэхэ юм.

Африкын зүүн хушуундахи байдал

АДДИС-АБЕБЭ. Эфиопиин зэбсэгтэ хүсэнүүд болон арадай милициин отрядууд зүүн ба урда фронтнууд дээрэ добтолгоёо амжалтатайгаар үргэдхэжэ, hүүлэй үдэрнүүдтэ Харарге провинциин Сегаг, Кебри-Дехар, Корахе, Ауаре, Сидамо провинциин Боколмайо, Доло хотонуудые сүлөөлөөд, Сомалиин хилэ худар гараhан байна гээд Эфиопиин национальна революционно оперативна командовани мэдээсэгэ.

Эфиопиин арадай арми ороной революциин ба нэгэдэлэй туйлалтануудые хамгаалхаар эрид шиидэнхэй гээд командованиин мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Сомали сэрэгүүдhээ сүлөөлэгдэhэн зүүн ба урда нютагуудай хүн зондо туhаламжа үзүүлхэ талаар Эфиопиин гүрэнэй ба ниитын эмхинүүд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Булимтарагшад хэдэн зуугаад миллион долларой материальна гарза хохидол ушаруулаа. Хэдэн арбаад мянган хүн гэр байрагүй үлөө.

Эфиопиин шэнэ hониной агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, түрэл нютагтаа бусаhан хүнүүд ургамалнуудай үрэhөөр, хүдөө ажахын зэмсэг хэрэгсэлнүүдээр, барилгын материалнуудаар хангагдана. Эдеэ хоол, хүнжэл, хубсаhа хунар эдэшэртэ хубаагдажа үгтэнэ. Тэдэ түлөөhэгүй медицинскэ гуталамжа, эм дом абана.

Ахамад классуудай 2 мянган hурагшад болон студентнэрhээ hайн дуратанай отряд Эфиопиин зүүн-урда хубидахи Бале провинцида эмхидхэгдэбэ. Таряашадта туhалхаяа эдэнэр сүлөөлэгдэhэн провинциин хүдөө нютагуудаар тараа.

НЬЮ-ЙОРК. ЮПИ агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй choop, «Сомалиин сэрэгүүдэй тэндэhээ гаргагдаhанай hүүлээр Огаденде тэмсэлээ үргэлжэлүүлхын тула регулярна бэшэ сэрэгүүдэй дүрбэн бригада Сомалида түхеэрэгдэжэ байна».

Сомалиин зүгhөө дэмжэгдэдэг хоёр бүлэглэл Огаденде сэрэгэй ябуулгануудаа үргэлжэлүүлхэ түсэбтэй байhан тухайгаа мэдүүлбэ.

Эфиопиин хиналта доро

АДДИС-АБЕБЭ. Эфиопиин арадай арми ороной зүүн хубиин Харарге провинциин үргэн нэлэнхы нютагуудые Сомалиин хүсэнүүдhээ сүлөөлбэ. Гол шухала харгы замай бэлшэр дээрэ байдаг Вардер, Уолвал хотонуудта национальна туг даринаа намилэуулагдаа. Эфиопиин зэбсэгтэ хүсэнүүд, арадай милициин отрядууд бүхы шэглэлнүүдтэ амжалтатайгаар добтолжо байна гээд национальна революционно оперативна командованиин мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

ВАРШАВА. Эфиопиин сэрэгүүд урагшаа дабшаhаар гээд ПАП агентствын корреспондент Аддис-Абебэhээ мэдээсэнэ. Фронтын олон участок дээрэ Эфиопиин сэрэгүүд Сомалиин сэрэгүүдэй добтолгые сухарюулhан байха юм.

НАЙРОБИ. Кениин информационно агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Эфиопидо hамна бута сохигдсоhоо Сомалиин сэрэгүүд зугадан талиихынгаа урда тээ Кениин Дава мүрэнэй эрье шадархи Мандер хотын тушаа үрдань байдаг Эфиопиин Мальа-Суфта тосхониие үнэhэн шандаруу болотор галдажархёо. Гэрнүүдые Сомалиин армиин хубсаhатай солдадуудай удаа дараалан шатаахыень Кениин хүн зон хараhан байна. Тиигэмсээрээ сомалиинхид Эфиопиин ондоо тосхон Булла-Хава тээшэ шэглэн ошобо.

...ЭЭ ...ЭЭ ...ЭЭ

...ЭЭ ...ЭЭ ...ЭЭ

Соёл культурын һонин

Шэнэ ном

«ЛЁНХОБЫН ДЭЛЬБЭНҮҮД»

Буряадай мэдээжэ поэтесса Цырен-Дулма Дондогойн шүлэг зохёолнуудаар олон тоото уншагшад ехэтэ һонирходог болоһоор үнинэй. «Буряад басаганай дуун», «Эхэ тухай поэмэ», «Эсэгэдээ бэшэг», «Уянгын дэбтэр» гэһэн номуудынь буряад поэзидэ дуратайшуулай анхаралые татаһан байха юм.

Тиихэдэ «Лёнхобын дэльбэнүүд» гэһэн гаршагтай удаадахи номынь һаяшаг Буряадай номой хэблэлһээ гараба. Энэ согсолборидоо автор һүүлшын хэдэн жэл соо бэшэһэн шүлэгүүдээ оруулһан байна.

«..Наранай гарахалаар,
задаран һалбардаг,
Наранай орохолоор,
дэльбэеэ хумидаг
Нараи һүлдэтэ лёнхобо
сэсэг
Намда олон юумэ
һануулна»,

— гэжэ «Лёнхобын дэльбэнүүд» гэһэн шүлэг дотороо домоглон түүрээхэдээ, ажамидаралай мүнхэ һайханиие яахын аргагүй һануулнал даа.

«Байгалай ойрохи бүлэг», «Баглаа тандаа баринам», «Аялгануд» гэһэн гурбан бүлэгһөө поэтессын ном бүридэнэ.

Уран зурааша В. Валсамаки шүлэгүүдэйнь удха уянгые тон наринаар удхалан абажа, таатай зохидоор шэмэглэн гоёожо шадаа.

М. МАХЕЕВ.

Удэшэ

ХАРАЛГА ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Баяхан Баргажанай аймагай соёлой байшангай ендэр дээрэһээ элдэб үеын мэдээжэ дуунуудай хүгжэмэй зэдэлхые дуулажа боломорр байгаа. Ушарынь гэхэдэ, энэ үдэшэ сэрэгэй-патриотическа дуунуудай ба шүлэгэй конкурс-харалга болоһон байна. Энээндэ хабаадажа, бэлиг шадабаряа харуулхаяа аймагай хүдөө һуринуудһаа олон дуушад, уран гоёор шүлэг уншагшад ерээ. Конкурсын программада 50 гаран дуунууд болон шүлэгүүд байгаа. Тиимэнээ жюрин гэшүүд конкурсдо илагшадые ёһотойл зүбөөр элирүүлхын түлөө гансал һайнаар гүйсэдхэлгые хараадаа абаха бэшэ, харин тематика, гүйсэдхэлгын шанар, хубсаһан, техническэ зүйлнүүдые хэрэглэлгэ гэхэ мэтые адли тэгшээр сэгнэжэ үзэхэ баатай болоһон юм.

Ехэнхи хабаадагшад һайн бэлэдхэлтэй, бэлиг шадабаритай хүнүүд байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Илангаяа Баргажанай леспромхозой «Сибирячка» гэжэ эхэнэрнүүдэй ансамбль харагшадай анхарал татаа. Ансамблиин гүйсэдхэһэн суута «Катюша» гэжэ дуун бултанда һайшаагдаа.

Мүн А. Н. Кошолевой хутэлбэрилдэг Юбилейнэ тосхоной «Онёогой толонууд» гэжэ ансамбль элдэб үеын совет композиторнуудай мэдээжэ дуунуудые бэрхээр гүйсэдхэжэ, харагшадай магтаалда хүртөо.

Конкурсын дүнгөөр дээрэ нэрлэгдэһэн ансамбльнууд. «Эдир наһан» гэжэ нэрэтэй аймагай соёлой байшангай вокально-инструментальна ансамбль, дуушад соохоо Олег Ожигов, Нина Стельмашенко, Виктор Эрдынеев гэгшэд лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөо.

ВЛКСМ-эй райкомой тусхай шангуудые эгээл эдир хабаадагша Таня Бурдуковская, комсомолой темээр эрхим дуунуудые гүйсэдхэһэн Баргажанай дунда һургуулиин бүлэг багшанар, «Ородой газар дайда» гэжэ дуунай үгын ба хүгжэмэй автор Г. Козлова, өөрынгөө шүлэгүүдые уншаһан Баргажанай Андрей Капустин гэгшэд абаа.

Эхэ орон тухай дуунуудые гоё һайханаар гүйсэдхэһэн аймагай больницын хирург В. Н. Пикулевтэ харагшадай зүгһөө шан барюулагдаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

Премьерэ

«ТЭРЭ ХАБАРАЙ УРГЫНУУД»

Үсэгэлдэр Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрта уран зохёолшо Георгий Дашабыловай «Тэрэ хабарай ургынууд» гэһэн зүжэгэй премьерэ болоо. Энэ зүжэг бэлигтэй поэдэй бэшэһэн түрүүшын драматическа зохёол болоно.

Зал соо хүн дүүрэн сугларанхай. Тэдэнэр зүжэгэй эхилхые тэсэжэ ядан хүлеэнэ. Энэ үдэшэ театр соо һайндэрэй оршон байдал тогтонхой байгаа. Юуб гэбэл, хэдэхэн минута үнгэрөөд лэ, театрай репертуарта шэнэ зүжэг нэмэхэнь ха юм.

Сценэ дээрэхи хүшэгэдэ сэнхир дэльбэтэй ургынууд, зүлгэ ногоото тала, талын дундуур зурыһан дардам харгы, хүндэлэн татагдаһан ЛЭП-эй аранга үндэр бахананууд, аяар саанань сэнхир манан соо уняартаһан уула хадануд харагдана. Иимэ һайхан байгаалиин дунда ерээдүйн зүжэгэй үйлэ хэрэгүүд болохо юм.

Тодорхойлон хэлэбэл, тус зүжэгэй үйлэ хэрэгүүд Буряад ороной нэгэ нютагта мүнөө сагта болоно.

Уянгата хүгжэм зэдэлжэ, зүжэгшье эхилшэбэ. Энэ зүжэг дотор худөөгэй хүн зоной ажабайдал, ажал хэрэгүүд, тэдэнэй хоорондохи харилсаан, хүн гүнзэгы инаг дуран харуулагдана.

Энэ зүжэгтэ театрай бэлигтэй артистнар Буряадай АССР-эй габьяата артистнар М. Жапхандаев (Доржо), Г. Бутуханов (Галан), В. Самандуев (Дондок Гармаевич), Д. Сангажапова (Валентина). Буряадай АССР-эй арадай артистнар Л. Егорова (Ханда), С. Уладаева (Санжит), Буряадай АССР-эй габьяата артист Ч. Гуруев (Гэндэн), бэлигтэй залуу артистнар Ц. Базарон (Сэсэг), О. Бабуев (Нимбуу), Б-Д. Будаев (Холхоон) гэгшэд наадаһан байна.

Тус зүжэгые театрай ахамад режиссер Ф. С. Сахиров найруулан табяа. Уран зурааша В. М. Бройко шэнэ зүжэгые шадамар бэрхээр шэмэглэн гоёогоо. Зүжэггэ гүйсэдхэгдэһэн хүгжэмэй болон дуунуудай автор В. Д. Пантаев болоно.

Шэнэ зүжэгэй премьерые харагшад айхабтар халуунаар угтан абаа.

Д. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Зүжэгэй гол рольнуудые гүйсэдхэгшэд — Буряадай АССР-эй габьяата артистка Д. Сангажапова (Валентина), Буряадай АССР-эй габьяата артист М. Жапхандаев (Доржо). 2. Буряадай АССР-эй арадай артистнар С. Уладаева, Л. Егорова гэгшэд зүжэгэй нэгэ үйлэдэ наадажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фотонууд.

Уран зохёол Һургуули

ЗАЛУУШУУЛАЙ НЭГЭДЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай «Зохёохы залуушуултай ябуулха хүдэлмэри тухай» тогтоолой гараһанһаа хойшо манай республика дотор залуу композиторнууд, артистнууд, уран зураашад болон уран зохёолшодой дунда горитой хүдэлмэри ябуулагдадаг болонхой гэжэ мэдээжэ. Хэнэйшье мэдэнээр зохёохы залуушуулай клуб одоошье эмхидхэгдээ, һүүлэй үедэ залуу уран зохёолшодой түрүүшын олон ном Буряадай номой хэблэлээр гаргагдаа.

Гэхэтэй хамта энэ бүхы худэлмэриин ябуулагдажа байхада уран зохёол бэшэдэг залуушуулые нэгэдүүлхэ, зохёохы ажал ябуулгынь залан хүтэлбэрилхэ шухала гэжэ тобойсо элирһэн байна. Тиимэнээ «Буряадай залуушуул» газетын дэргэдэ залуу уран зохёолшодой республиканска литературна нэгэдэл бии болгохо шиндхэбэри абтаһан юм.

Байгша оной мартын 14-дэ энэ нэгэдэлэй соведэй — хүтэлбэрилхы органойнь түрүүшын эмхидхэлэй заседани болобо. Тус совет арбан гурбан хүнһөө бүридэнэ. Түрүүлэгшээрнь поэт, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной литературна консультант, Буряадай комсомолой шангай лауреат Л. Д. Тапхаев һунгагдажа, секциннүүдые хүтэлбэрилэгшэдөөр поэдүүд Л. Д. Тапхаев, А. В. Щитов, уран зохёолшод Ц. Р. Галанов, К. Н. Балков гэгшэд баталагдаһан байна. Гадна литературна нэгэдэл тухай гурим, ажал ябуулгынь түсэб зүбшэн хэлсэгдэжэ, баталагдаа. Соведэй гэшүүдэй дунда Буряадай номой хэблэлэй редакторнууд В. В. Липатов, М. М. Осодоев, радио болон телевиденин редакторнууд М. Ж. Самбуев, В. Н. Лубсанов, «Правда Бурятии» газетын соёлой таһагые даагша Ч. Д. Гомбоин, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой пропагандын болон соёлой ниитын худэлмэриин таһагые даагша В. Ц. Ганжуров, «Буряадай залуушуул» газетын редактор И. И. Игумнов, «Буряад үнэн» газетын хамоусалгата секретариин орлогшо Б. Батоев гэгшэд бии.

Литературна нэгэдэлэй секциннүүдэй хэшээл һара бүридэ нэгэ удаа «Буряадай залуушуул» газетэдэ үнгэргэгдэхэ. Удэшын 18 сагта нэгэдэлэй гэшүүд сугларха юм. Түрүүшын хэшээл байгша оной мартын 29-дэ үнгэргэдэхөөр хараалагдаа. Ерэхэ дуратайшуулые нэгэдэлэй совет урина.

Мүнөө нэгэдэлэй худэлмэриин түсэб тушаа тобшохоноор тогтоё. Гэшүүдэй шүлэг болон поэмэнүүдые, повесть болон рассказуудые зүбшэн хэлсэхэнээ гадна, литературна болон искусствын мэдээжэ худэлмэрилэгшэдтэй уулзалгануудые үнгэргэхөөр хараалагдана. Жэшээлхэдэ, Буряадай уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Н. Г. Дамдинов, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд С. Ш. Чагдуров, Ц-А. Н. Дугарнимаев, И. З. Ярневский, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Сахаев, поэт Ц. Г. Галсанов, композитор Б. Ц. Цырендашиев болон бусадтай байгша оной турша соо нэгэдэлэй гэшүүд уулзаха болоно.

Худөө нютагуудта ажаһуудаг гэшүүднай өөнэдынгөө зохёолнуудые «Буряадай залуушуул» газетын адресаар эльгээжэ байха. Тиихэдэнь бидэнэр хаража үзөөд, бэшэгээр харюусаха байнабди. Хэрбээ нэгэ аймаһаа олон зоной зохёолнуудай сугларбалнь соведэйнгээ заседани тэндэ ошожо үнгэргэхөөр түсэблэгдэнэ.

Нэгэдэлэймнай гэшүүд элдэб олон мэргэжэлтэй зон юм. Жэшээлхэдэ, журналистнууд С. Бухаев, С. Гырылова, Г-Д. Дамбаев, Н. Намсараев, К. Жамьянов, артист Ч. Гуруев, худэлмэришэн Ц. Калашников, комсомолой комитедэй секретарь Г. Романов, багша И. Намсараев, студент Ж. Юбухаев, эрдэмтэн Э. Уланов болон бусад хамта дээрээ табяад хүн болоно.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ХАТАР ПААД

Баяхан Хори тосхондо аймагай һургуулинуудай һурагшадай уран һайханай харалгын түгэсхэлэй концерт болобо. Энэ харалга Агуу Октябриин 60 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһай. Харалгын түрүүшын тур һургуулинууд хоорондо, хоёрдохи тур аймагай түбтэ болоо. Энэ харалгада аймагай бүхы дунда болон найман жэлэй һургуулинууд, пионерэй байшангаархид, Дээдэ-Анаагай, Доодо-Анаагай эхин һургуулинууд хабаадалсаа.

Аймагай соёлой байшан соо тэрэ үдэр эдир артистнар олороо сугараа. Түгэсхэлэй концертдэ 51 номер харуулагдаа. Концертын программада дуун, хатар, уран уншалга оролсоһон байна.

Хүшэгэ нээгдэжэ, сценэ дээрэ Хандагайн дунда һургуулиин хоорой гэшүүд жэрылдэн харагдана. Тэдэнэр Пахмутовагай «Н вновь продолжается бой» гэһэн дуу гүйсэдхэнэ. Энэ хоёр харалга дээрэ эгээл эрхим гэжэ тоологдоо.

Тус харалгада Хандагайн дунда һургуулиин эдир артистнар түрүүлжэ, аймагай гэгээрэлэй таһагай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Хориин 1-дэхи, 2-дохи дунда һургуулиинхид мүн лэ Хүндэлэлэй грамотада хүртөө.

В. СИВКОВ.

СПОРТ

ГОНГЫН ДОХЁО ЗЭДЭЛЭЭ

Үсэгэлдэр Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордон соо «Байгал» журналай шангуудта хүртэхын түлөө наадар эхилбэ.

Бүхэсоюзна мүрысөндэ Украинын, Казахай, Узбегэй, Таджигай, Азербайджанай ССР-нүүдэй, Татарай, Тувын, Башкирай, Яхадай АССР-нүүдэй, Россин Федерациин 24 область, хизаарнуудай командануд хабаадалсана. Мүн тиихэдэ аха дүү Монголой Арадай Республикын залуушуулай суглуулагдамал команда энэ мүрысөөндэ уряалаар ерэжэ, һонирхолтой наадые уласхоорондын удхатай болгобо ха юм.

Жэлдээ нэгэ удаа үнгэргэгдэдэг болоһон спортсменүүдэй һайндэртэ хабаадаха дуратайшуул жэлһээ жэлдэ олошоржо байһаниинь һайшаалтай. Ушарынь хэлэхэдэ, энэ наадада хабаадажа, шадамар бэрхээр наадаһан боксёр түрүүшын хоёр һуринуудай нэгые эзэлжэ гарабал, СССР-эй спортын мастерай нюрмо дүүргэжэ шадаха аргатай. Тиимэнээ манайда айлшаар ерэһэн боксёр гү, али республикынай суглуулагдамал командын гэшүүд боксын һайн техникэ, наада харуулха зорилго урдаа табиха ёһоороо табина.

Үсэгэлдэр эхилһэн нааданда хамтадаа 130-аад спортсмен сугларһан байба. Заншалта болоһон энэ наадада СССР-эй РСФСР-эй, мүн ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданудта хабаадажа, алтан, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэһэн, «арһан бээлэйн ёһотой эзэд» болжо ябаһан залуушуул олон. Тэдэнэй дунда үнгэрэгшэ жэлдэ ВЦСПС-эй чемпион болоһон, спортын мастерта кандидат В. Богуславский, РСФСР-эй, ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө болоһон мүрысөөндэ түрүүшын нууринуудай нэгые эзэлһэн В. Тихонов, С. Корженко (эдэнэр булта Томскһоо), Башкирай АССР-һээ ерэһэн боксёрнууд — СССР-эй, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданудта хабаадажа, түрүү нууринуудай нэгые эзэлһэн Д. Искандеров, Вл. Зазулин, Г. Петров, үнгэргэгшэ жэлдэ «Байгал» журналай чемпионууд болоһон Владимир Каратаев (Яхадай АССР), Анатолий Ларионов (Казахай ССР), мүн республика, область болон хизаар дотороо чемпионууд болоһон боксёрнууд олон.

— Манай республикын нэрэ солые үнгэрэгшэ жэлдэ «Байгал» журналай шанда хүртэһэн СССР-эй спортын мастернууд Доржи Зориктуев, технологическа институтдай студент Сергей Укоев, бүхэсоюзна мүрысөөнүүдтэ хэдэн удаа илажа гараһан, байгша ондо Монголой Арадай Республикын чемпион болоһон. Буряадай худөө ажахын институтдай студент Ринчин Будаев, мүн МНР-эй алтан, мүнгэн медальнуудта хүртэһэн аха дүү Владимир, Геннадий Плюснинтэн болон бусад хамгаалха болоно. — гэжэ Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын тренернүүдэй нэгэн, 1971 ондо СССР-эй чемпион болоһон, уласхоорондын классай спортын мастер В. А. Стрельников хөөрэнэ.

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэдэг мүрысөөндэ таһалгаряагүй хабаадалсажа ябадаг аха дүү Монголой Арадай Республикын залуушуулай суглуулагдамал команда ерэһэн байна. Аха дүү Монгол ороннһоо хамтадаа зургаан боксёр ерэнхэй.

Мүрысөөнэй ахамад — бүхэсоюзна кат судья Н. А. С (Москва).

Мүрысөөн мартын эхилээд, 19 болотор жэлхэ юм. Наадан үлон үдэшэ үнгэрэг хараалагданхай.

Нигээд лэ Ленин денто локомотив-ваг һабарилгын заводой ордон соо гонгын з дохёо үгтэжэ, шамба ран хүбүүд бүхэсоюз рысөөнэй чемпионо солодо хүртэхын т дажа эхилбэ.

Б. ЦЫРЕМПИ

БАРИЛДАА УЛАМ ХҮГЖӨӨХЭ

РСФСР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр, байгша оной эхиндэ манай Буряад орондо, ресспорткомитедэй дэргэдэ Спортын мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ дээдэ һургуули (директорынь — һур харбагша, уласхоорондын классай спортын мастер А. Б. Бутхаев, һуралсалай талые даагшань — барилдаашан, СССР-эй спортын мастер Г. Н. Манжуев) эмхидхэгдэн байгуулагдаһан байгаа. Энэ һургуули гурбан отделитэй: боксын, дүрэ буляалдалгын барилдаанай ба һур харбалгын.

Барилдаанай федерациин заседани һаяхан республикын физкультура ба спортын комитедтэ болобо. Манай бэлигтэй бэрхэ барилдаашад, тренернүүд болон мэргэжэлтэд тэрээндэ хабаадаһан байгаа. Ресспорткомитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеев заседаниие хүтэлбэрилөө.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар республикын тренернүүдэй совет эндэ баталагдаба. Ороной зургаа дахин чемпион, спортын габьяата мастер К. С. Олзоев Буряадай АССР-тэ РСФСР-эй гүрэнэй тренер юм. СССР-эй спортын мастер, БурАССР-эй соёлой габьяата худэлмэрилэгшэ Виктор Баймеев манай республикын суглуулагдамал командын ахалагша тренерээр томилогдобо. Спортын мастернууд, соёлой габьяата худэлмэрилэгшэд Валерий Иванов болон Геннадий Баймеев — ехэшүүлэй, спортын мастер Федор Махутов болон педагогикын эрдэмэй кандидат Степан Калмыков — залуушуулай, спортын мастер Нима Ивахинов болон Виктор Очиров эдиршүүлэй суглуулагдамал командын тренернүүдээр баталагдаһан байна.

Байгша оной январиин 1-нэй байдалаар Буряадай АССР-тэ 7329 хүн дүрэ буляалдалгын барилдаа эрхилнэ, эдэнэй 24-ниинь — спортын мастернууд, 4032-ынь мастерта кандидадууд ба нэгэдэхи разрядтайшуул. Манайда 68 штатна тренер, түлөөһэгүйгөөр худэлдэг 410 тренер болон инструктор тоологдоно. Жэлдээ спортын хэдэн мастер бэлдэхээр хараалагдана.

Гол түлэб «Урожай», «Буревестник» бүлгэмүүдтэ спортын энэ зүйл илангаяа үргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Тиихэдэ «Труд», «Спартак», «Локомотив», «Динамо», «Трудовые резервы» бүлгэмүүдтэ, ЛВРЗ-гэй спортын клубта дүрэ буляалдалгын барилдаанда үшөөл хаигалтагүй анхарал хандуулагдана, һорилгын түрүү онол арга һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ.

Уласхоорондын классай спортын мастер О. Алексеев, спортын мастер И. Гармаев, мастерта кандидат Б. Будаев гэгшэд манай республикаһаа СССР-эй суглуулагдамал командада кандидадууд юм.

Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командануд бүридхэгдэбэ. СССР-эй спортын мастернууд Б. Дашинамжилов, В. Ринчинов, А. Цырендоржиев, М. Цыдыпов, В. Абушеев, В. Балданов, Г. Цыренов, В. Дашиев, Б. Цыренгармаев, Г. Манжуев, К. Балдаев, О. Алексеев, Г. Махутов, В. Алексеев, В. Прохорец, В. Вострецов, И. Гармаев, В. Мархаев, спортын мастерта кандидадууд Б. Дашибальжиров, Н. Чагдуров, Б. Гулгенов, В. Гармаев, Ц. Гулгенов, Ю. Дугаров, Б-С. Цырендашиев, В. Миронов, Б. Будаев, А. Милгадаев, Н. Бураев, М. Елбаскин гэгшэд эдэнэй бүридэлдэ оруулагдаһан байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНО

ГТО. ГТО-гой у олон зүйлөөр «Лоп бүлгэмэй түбэй совед рүү һуури эзэлхын мүрысөөн Московско тиин Великие Луки боложо дүүрэбэ. Энд Сибириин түмэр зам луулагдамал команды лөөлэгшэ Галина Б ва ехэ амжалта т мүнгэн медальяар ша

* * *

БИАТЛОН. Спорт зүйлөөр ороной түмэр түрүү һуури эзэлхын мүрысөөн Свердловск ластиин Егоршино үнгэргэгдэбэ. 11 түм май суглуулагдамал дануд мүрысөөнлэ даа. Горьковско, Ю Московско түмэр з биатлонистнууд илаж һан байна. Манай «Л тив» бүлгэмэй спорт дүрбэдэхи һуури эзэл биин түрүү һуури э түлөө мүрысөөндэ С спортын мастер Викт веров буудалгатайга километртэ урилдахад хамта 1 час 25 мин секунда саг харуулж бадахи һуурида гара

ЭРХИМЛЭБЭ

Улаан-Удэ хотын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадан чемпионуудаа тодоруулангүй дүүрэһэн байгаа. Юуб гэхэдэ, эндэ ЛВРЗ-гэй, технологическа институтдай шатаршад адли очкотойгоор түрүүшын һуури эзэлһэн дээрэһээ хоорондоо дахин наадаха болоһон юм.

Жээрэб татажа, заводой шатаршад сагаанаар наадаха болобо. Тиин түрүүшын хюлгын саана мастерта кандидадууд Брылев—Намжилов, Разумов — Агафонов, Леонов—Кликунов, Матвеев — Могордоев, Прутовой — Шандибаев, Улымжиева — Медведева гэгшэд наадажа захалба. Эндэ студентнүүдэй команда тэнсээ һаа, шүүгдэнэндэ тоологдохо болоһон байгаа. Тиимэнээ эдэнэр хёрхо хурсаар наадаха зорилго урдаа табиһан юм. Эдэнэрэй дунда гурбан часай туршада үргэлжэлһэн нааданай дүн гаргахада хэниинь хэн гэшэгүй, тулалдажа байгаа бэлэй. Гансал Матвеев Могордоев хоёрой уулзалга түгэсхэхэ тээшээ болоод байба. Технологическа институтдай түлөөлэгшэ түргөөр наадаха дуратай Могордоевой урдаһаа унжагай удаан наадаар нилээд зобоогоо. Тиигэжэ уулзалгань тэнсэлгээр түгэсхэһэн байгаа. Харин нүгөөдэ хюлгэ дээрэ наадаһан Разумов Агафонов хоёрой дунда ёһотойл шанга тулалдаан бололожо, сугларагшадые ехэтэ һонирхуулба. Ушарынь хэлэхэдэ, студент Разумов ухаансар бэрхээр наададаг. Тэрэ яһала һайн хамгаалга хэжэ байгаад тулалдаба. Урдандаа мастерта кандидат ябаһан Агафонов түгэсхэл дээрээ шадамар бэрхээр наадажа гарахадаа, командадаа шухала очко асаржа шадаа. Энэ үедэ нэгэдэхи хюлгэ дээрэ наадаһан мастерта кандидадууд Брылев Намжилов хоёрой дунда сухаришагүй тулалдаан бололожо байба. Эндэ сагаанаар наадаһан Брылев нүгөөдынгөө ноёной тала руу хүбүүгээ дабшуулха арга гаргажа байгаад, шангахан добтолго эмхидхэжэ ороно. Болгоомжотой мэргэнээр наададаг Намжиловта иимэ ябадал эгээл таатай байшоо. Юуб гэхэдэ, бэрсэдэ гараха хүбүүндэнь нүгөөдынь тэргэ хүрэжэ шадахагүй байба. Иигэжэ нааданайнь тоо 1,5:1,5 болобо.

Леоновтой наадаһан Кликуно. һанаһанда хүрэбэгүй. Энээнэй удаа заводой шатаршад дахинаа урагшаа гараба ха юм. Эрэшүүлэй дундаһаа һүүлшын хюлгэ дээрэ наадаһан Прутовой энэ тэмдэглэл бэшэһэн тортай тулалдаһан Сагаанаар наадаһан вой сагайнгаа дүүрэх нэгэ үлүү хүбүү абаж диһэн байгаа. Тиигэж һаар алдуу хэхэдээ, дэхэ баатай болобо. Э лэй дунда үнгэрэ наадаг 2,5:2,5 тоотой сэлгээр дүүрэжэ, эдэн таршадай уулзалгын хүлеэхэ баатай болоо. най дүүрэхэ багаар дева алдуу хэжэ, Ул вань булюу гэхэ г бэрсэдэ гараха нэгэ хубүүтэй үлэһэн байга яахаб? «Яарахадаа ха» гэдэгтэл. Энг Улымжиева баһал бу дал хэжэ, шүүхэ на тэнсэбэ гээшэ.

Уулзалгын дүн г 3:3 тоотойгоор т ЛВРЗ-гэй команда ш тоологдожо, дамж кубогта хүртэхэ ёһоор тэбэ.

Г. ШАНДИБА

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Уһалагдадаг гектарай ашаг үрэ дээшэлүүлхэ» — түрүү бэшэг. «Габшагай ажалай жэлдэ: ашаг үрэ, шанар, дэлисэ» — суглуулбари. «Известия» газетэдэ орден барюулга» — ТАСС-ай материал.

Хоердохи хуудаһанда. «Шиидхэбэри абаа хадаа бэлүүлэ» — М. Хензыхеновэй статья. «Хоёрооро бодомжолбол бүри һайн» — Ц. Дондуковой статья.

Гурдабахи хуудаһанда. «Саарһан дээрэ зохидоор бэшэгдэнхэй аад..» В. Бадмаевай ба Ю. Мануевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ногоон долгин» — конкурсын материалнууд. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита-2». 7.55 — Дамжуулгын программа. 8.00 — «Время». 8.35 — Үглөөнэй гимнастика. 8.55 — «Красавец мужчина» — телевизионно уран һайханай фильм. 11.00 — В. Моцарт. «22-дохи квартет». 11.25 — «Оксан» — телевизионно баримтата фильм. 12.25 — Забһарлалга. 13.55 — Дамжуулгын программа. 14.00 Советскэ Союзай ба Болгариин Арадай Республикын хани барисаанай ба бэе бэедээ туһалалсалгын хэлсээндэ гар табигдаһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. «Болгари соогуур» — киногой программа. 14.45 — «Шатарай һургуули». Эхилэгшэдэй класс. 15.15 — СССР-эй арадуудай үбэлэй IV Спартакиада. 15.45 — «Москва ба москвагайхид». 16.15 — «Нэгэн — бултанай түлөө, бултадаа нэгэнэй түлөө».

Улаан-Удэ. 17.00 — Худөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан «Саяан» гэжэ программа. 17.50 — Шэнэ һонин.

«Орбита-2». 18.00 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (М). 2-дохи ба 3-дахи үеүүд. 19.10 — «Стоянка три часа» — уран һайханай фильм (түрүүшынхээ харуулагдаха). 20.30 — «Время». 21.00 «Салют, фестиваль!» Залуушуулда зорюулагдаһан программа. 22.45 — Шэнэ һонин.

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Субботын спортлотогой» мартын дэ үнгэргэгдэһэн 10-дахи тиражай гүүдые Спортивна лотерейн главн равлени согсолбо.

1-дэхи тираж: Табан номер т хүнүүд — 5.000 түхэриг, дүрбэн таагшад — 228 түхэриг, гурбан тааһан хүнүүд, 7 түхэриг абаха;

2-дохи тираж: Табан номер тааһан хүнүүд — 5 түхэриг, дүрбэн номер таагшад — 139 түхэриг, г номер тааһан хүнүүд 4 түхэриг абаха байна.

«Субботын спортлотогой» 10-дахи тиражай шүү нүүд мартын 22-һоо апрелиин 22 болотор түлэгдэ

(ТАС

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» мартын 15 гэргэгдэһэн 2-дохи тираж.

«Спортлото»: 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалг (уран һайханай гимнастика), 25 (санаар трамплинна рэлэ), 27 (мотоспорт), 30 (далбагата спорт), 31 ралга), хүнгэлэлтэтэ шар — 43 (фехтовани);

«Спортлото-2»: 8 (бокс), хүнгэлэлтэтэ шар — 12 най-моторно спорт), 18 (городки), 23 (хүнгэн атле 24 (сана), 35 (спидвей), 46 (хоккей)

(ТАС

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР

Н-04721. Заказ №